

de egenheter, som utgöra grunden för dess nationella sjelfständighet, dess folkliga character, uttrycka den renaste, mest sedligt förädlade menflighet. En Landslag måste allt derföre vara ett uttryck af det högsta allmänna rätta, så modifierad, som det med landets egna beskaffenhet och med dess inbyggares individualitet, från ålders, tagit ett sammanjemnat fadt stic.

Men hvar söka bestämningen af det rätta, utan inom det forskningsområde, som syftar att finna grunden för allt wetande? En Philosophi, som icke inskränkt sin blick med afseende på små, empiriska fördelar, utan som djupsinligt, fritt och allomfattande uppskådare till den ewiga idén för människolagtet, dess förhållanden och dess mål, måste alltså vara den ledande genius, som skall säga, om Lagens bud, till sitt innersta syfte, är fullgittigt, eller om det, alla temporella och locala begränsningar borttänkta, är sådant, att den rena intelligenzen måste erkänna det förtjent att gälla så som allmän lag.

Desa temporella och locala begränsningar åter, äro följder af hvarje särskild Nations bosättning i ett så eller så beskaffadt land, och dess oförda, stilla fortgående utbildning der, med anledning af dess uppledda lycka eller missöden. Dessa åter målas af Historien, som derunder klarast tillkännagifwer hurudan nationens character sig uppenbarat och hwad godt i den finnes, som än mera bär utvecklas, och hwad ondt i den finnes, som förtjenar att motarbetas och undertryckas. Om alltså under Lagstiftningen Philosophien alltid måste stå uppmärksam, för att anmärka: detta är rätt för alla, så måste Historien stå wid dess sida, erinrande: men detta rätta fordrar för detta folket den formen. Ty i allmänhet är det Rätt, hvarigenom hwarting är och kan blifwa, hwad det efter sin natur bde vara.

§ trots af faran att blifwa räknade till den historiska scholan, måste wi dock, emedan det endast är den verkliga sanna åsigtan, erinra huru hela människolagtet lif, liksom människo-individuens, består i ett gradwisst öfvergående utur ett tillstånd in i ett annat, och att endast det är bestående, sjelfständigt och följdelikt, som slutar sig till ett föregående, äsom en utwidgning och modification af detsamma, eller som en rikare, fullständigare framblomstring, af det inom hvarje folk oför-

änderligen lefwande, och detta särskildt egendomligen utmärkande, eller dess nationalitet. Denna, hvarje folks grundcharacter, uppenbarar sig genom språket, Regeringsfättet och de allmänna bruket och sedvänjorna, hvilka, så snart folket uppnår den första graden af reflecterande kultur, taga bestämd form i de skrifna Lagarne.

De jemnt fortgående utbildningsstudierne uttrycka sig åter äfwen i Språket, Regeringsfättet och Lagarne, hvilka också ömsesidigt inverka på hvarandra. Ett i alla, inbördes analogt, characteristiskt element, är den fasta, oföränderliga rot, som förefig i allmera rift stiftande formbildningar. Så tala, t. ex. wi Swenskar ännu i detta nittonde sekel, till grunden samma språk, som wid vår nations första sjelfständiga framträdande på Italiens stådeplats, ehuru med mycket olika ordbygningar och construeringsfätt. Och likaså förhåller det sig med Regeringsfättet och Lagarne. Det fira i dem, liksom i språket, antyder påtagligen för den djupt inträngande betraktaren, att de ursprungligen tillhört ett fritt, kraftigt, lefnadskraftigt, wettigt, wärligt, tappert men fattigt, girigt, afundsjukt och lätt excentricerat men till grunden trögt och söga industriöst folk. Dessa egenskaper, såsom fina tillhörigheter, har vår nation också, Häfderna igenom, uppenbarat, ehuru allt fort under tiderna på flera faldiga fätt modifierade, efter som att den widare framskridit i odling och med andra folkslag kommit i förhållanden.

Desa olika modificationer af nationalcharacteren hafwa afspelat sig i språket och Regeringsfättet, hvilka också derföre, under hvarje tidehvarf, antagit en något förändrad gestalt, den der gjort wisa förändringar af lagarne nödwändiga. Derföre heter det äfwen, i sanctionen af 1734 års Lag, att hufwudsakliga ändamålet med det då fullständade werket war, "att sätta Lagen på tydlig och bruklig Swenska, therwid utesluta hwad icke mera war i bruk, eller genom antagen god sedwana blifwit förändradt, och i stället införda hwad genom lagga stadgar och Riksdagsbestuter kunna blifwa påbudt." —

Härmed är också fullständigt och bestämt antydt, hwad med en förändrad Lag-Redaction bde afses, liksom äfwen hwad den förändret. Språket har neml. under tiden, som, sedan 1734 försluttit, på mångfaldigt fätt omskiftat; Regerings-

sättet undergått en och annan ombyttighet och mera constitutionellt bestämt sig och, såsom en följd deraf, hafwa en stor mängd partiella författningar, till en del af ändrade yttre förhållanden för anledda, upphäfst, inskränkt eller utvidgat Lagens kategoriska bud. Dock kan man i alla fall förlikna Lagen wid en alltfört bestående grönskande häck, som Wårdarens hand blott tid efter annan, i olika former och riktningar, utdragit, klippt eller låtit waxa.

En hufvudsaklig fordran, hos den, som grundligt vill granska det nya lagsförslaget, är alltså att han må göra sig på det nogaste bekant, icke blott med den senaste Lag-Redactionen af 1734, utan äfwen med de äldre af 1608, af 1442 o. s. w. ända upp till de äldsta Landskaps-Lagarne, och i demnoga efterse, bemärka och ömtåligt värda, hvad dessa framställa såsom utgörande det nationella lifwets elementariskt bestående kärna. Ty genom detta är det, som wi äro just detta Swenska folk och icke något annat. Och så länge wi anse för en typa att vara detta, måste wi se till att bibehålla de former, hvilka passa oss, och icke bortbyra dem med andra fremmande, de der, om också i wisa afseenden kanhända bättre, dock för oss icke är to tjenliga, emedan de icke äro våra.

Med detta är dock icke meningen, att afstyra all öfwerblisk till och jemnsförande med andra länders och folkslags Lagstiftningar. Twärtom, så mycket mindre, som äfwen de äldre Redactionerne nog röja att de män, som utfört dem, icke varit obekanta med andra, då för handen warande, förnämligast med den canoniska Lagen och med den Romerska Corpus juris. Men dessa utländska Laggar böra, enligt hvad wi tro, mera begagnas till upplysning, anwising, warning och rättelse än till efterbildning.

Ty lika så litet wi skulle kunna, utan att uppoffra hela vår nationalcharacter, vår Swenshet, bortläggga vårt språk, för att i stället tala Latin, Franska, Tyska, o. s. w., lika så litet kunna wi, utan de mest förderliga följder, tillägna oss en Romersk, Fransk, Tysk, eller hwilken annan som helst, fremmande Lag.

Detta är också icke att befara, då wi ännu allt hitintills bibehållit den skatbara förmånen, att som det ypperligen heter, i det till uttryck och innehåll måsterliga sbretalet till 1734 års Lagbok: "att på

samma sätt, som Svea och Gidtha Män när till the nåden af Gud, att intill thenna dagen bibehålla, bebo och bygga thet Land, som theras Stamfäder i förstone intagit, sig tillagnat och uppodlat; the likaledes ifrån the tidernas intill thenna, bibehållit urminnes häfden af then alla fria länders tillhörande rättigheten, att ej låta påtruga sig någon ny Lag, innan den först af Inbyggarna är worden skärskadad och antagen, hwilken öfwerhetens höga embete sedan tillkommer allmänneliga att påbiuda samt till rättelse och efterlesnad hwar och en att förpligta: them frommom till skydd och them wrångwisom till spått."

Recension.

Chinesiska Rikets Kejsare-Historia, uti kort Sammandrag från Werldens begynnelse, till närwarande Tid. Författad af J. E. Ringström. Efter Författarens ödd öfwersedd, tillskad och försedd med ett Bihang om Chinesiska Litteraturen. Stockholm, hos Carlsson, 10. 131 sid. 8:o.

En Chinesisk Historia, såsom originalwerk, af en Swensk utarbetad, är wiserligen ett litterärt phenomenon, det så af våra landsmän wäntat sig att få se anmäldt. Det hör också, till sitt uppbod, egentligen icke inom vår tid, utan härleder sig från en redan afliden lärde, som sökte sin tröst för de wisdrigheter och det betryck, som drabbade hans gamla dagar i samlandet af resultatene utaf de forflingningar och studier, med hvilka han sysselsatte sin ungdom. Och till återwäckande och betryggande af hans minne, har en af stadens Boktryckare, Hr Secreteraren Carlsson, på ett berömligt sätt, anwändt både flit och kostnad på utgifningen, icke blott af detta utan äfwen af ett och annat öland Ringströms posthuma skrifter. I utgifwarens sbretal meddelas också några notiser om den år 1819 af lidne författaren J. E. Ringströms temligen obemärkt förslutna lefnadsomständigheter.

Utom detta utgifwarens sbretal, och ett kort af författaren, innehåller närwarande bok en Inledning, i hwilken författaren framställer sina

gissningar om Chinesiska folkets ursprung och det han förmodar omedelbarligen leda sig från Adams son Kain. Sieswa Historien, den han bärjar, med några korta underrättelser om landets och statens beskaffenhet, indelar han i sex tidehvarf, samt för- täljer, efter angifvelsen af de olika Regenterna, de olika bden och wärf, som utmärka hvarje sär- skild Regent af de tjugetwa Kejsar-Familjerne. Bes- räkningen af dessa Litter och Familjer bärjar han dock först med sjerde tidehvarfwet, då Chinesiska Historien blir wiß och tillförlitlig. De trenne föres- gående tidehvarfwen angifwer han åter såsom me- ra mytiska än rent historiska. Om Kejsar Kiens- Lang och dennes fader, är författaren i sina un- derrättelser fullständigast. Deremot omtalas blott med några ord den nuwarande, sedan år 1799 re- gerande Kejsaren Kia-King.

I Tillägget om Chinesiska Litteraturen, meddelas underrättelser om det sätt, på hvilket den af inhemska lärde indelas; om arten af des- ras poesi och utvecklingsgången och hufwudsatser- na af Chinesiska filosofien. Om de praktiska we- tenskapernas likt äro notiserne mera flygtiga. I sållet gifwes en något detaljerande förteckning öf- wer de Chinesiska författare, af hwilkas arbeten nå- gra öfversättningur finnas på europeiska språk.

Till slut förefinner en Tabell öfwer Chi- nesiska Tideräkningen och en uppgift på de fallor ur hwilka förf. hemtat sin kännedom om Chi- nesiska Kejsaredömet bden.

M u s t i k.

Blomstrens ödd.

I wackra, små blommor i sommarens park,
 Ut! snart edert sista det gåller!
 Ly till eder kommer en förbedeman stark
 Och neder till marken er fäller,
 Han kommer och hemtar hwart endaste strå.
 Ej solhusets glans mer skall fågna er då,
 Ej fjärlens nick, der på fältet han krypar,
 Ej morgonens dagg och sephirernas lysar.

När våren er kallade fram uti nord,
 Eitt guld i er blomsterkalk lade,
 Säg, minnes I dessa prophetiska ord,

Hans rosenkläppar då sade?

Ert lif ware njutningsfullt, herrligt men fort,
 När våren förswunnit och sommarn flytt bort
 Och höstwinden bärjar att swalla,
 Då skolen I flupa för förbdaren alla.

Ly tidens Herodes, den herrskande Gud,
 Som leswer att endast förwärfwa,
 Har aktat att utgå det wäldiga bud,
 Att samtliga eder förderfwa.
 När lian er fördat, fördrar han lof
 Att hela sitt förbenta, lysande hof,
 Att i edert sterbhus spatsera
 Och på edra tuswor dinera.

Först skolen I stå såsom lif i tre dar
 På ången i upprestastackar,
 Sen kommer en likwagn, som bort med er far
 Och in i en graf eder packar.
 Förstörelsens objur der fråta er opp,
 Så stutas ert korta, förswinnande lopp,
 Ly nyttan, hwars wälde här thronar
 Ej en gång det stönaste stonar.

En Skål.

Här i naturens och wänskapens tjell
 Ware oss helsad, du hielte för dagen!
 Skål för din lycka och mångsaldigt Helt
 För din brud, för de hulda behagen!
 Skål för den wän, hwars hjerta och hand
 Dig warmt och förtroligt och innerligt följer.
 Skål för den ämma, det ewiga band,
 Som med rosor och mirt dig föryngrande höljer!
 Skål för stunden, för framtidens mål!
 Skål för det flydda, den kommande tiden!
 Minnets, det aldrig döendes, skål,
 Och en skål för hoppet, som längtar till fridan!
 Leswe du säll, ett stödjande tråd
 För den ros, som du skyddar så gerna.
 Gläd dig i minnet, i hoppet dig gläd!
 Du är wandraren, hon är din stjerne.

o — f — r.

Stockholm,
 Blmens & Granbergs Tryckeri.

Onsdagen den 20 Juni 1827.

Correspondens Nyhet.

Köpenhamn. En härvarande Bokhandlare är sinnad att till nästa års början utgifwa en Skandinavisk Nytaarsgave eller poetisk Kalendar, som enligt planen, skall komma att innesluta witterhetsstycken af de tre Nordiska rikenas: Danmark, Sveriges och Norskes Författare, i hwaraderas språk. Till flere Swenskar lärere redan anmodan om meddelandet af bidrag hafwa afgått. — Wi kunna intet annat än med warmt intresse emotse werkställandet af detta förslag, då wi hoppas att det wäl skulle kunna inleda en närmare förening de trenne systrorikenas litteraturer imellan och en ömsesidig närmare bekantskap om dem. Äfwen i det afseendet gläder oss detta sbretag, att det skulle komma att wisa oss huru — som den, enligt hwad bekant är, sjelf kallar sig — den höjmodige Norske helte-nationens egna nationalspråk ser ut, och i hwad mån det särskiljer sig från Dansk. Att ej omtala det angenäma att få gbra någon slags bekantskap med de skönnne Mander fra Norske. Wi hoppas neml. att dese, af harm öfwer att icke ännu bära "röd och hwit" uniform, icke skola försmå att ställa sig wid sidan af de "blå och gula" Swenskarne. Om icke för annat, kan det ju vara artigt blott för att, med Norske selwständighet og kraft, öfwerglänsa dem.

Slutmärkningur wid det ytterligare, i Conversations-Bladet N:o 39—41, infor da förswar för Linköpings Consistorium.

Det första, så snart man hemför denna Conversations-Bladets uppsats med den äldre, som

faller i ögonen, är den förändrade tonen, som förswararen antagit. Den förra skriften hade alltigenom den från en, (åtminstone inbillad) öfkomlig höjd, föraktansfullt nedblickande själfbröndjelsens och vissa lugn; denna sednare åter framträder med den fränkta stolthetens och förargelsens ditbyrambiska häftighet. Wi lemna derhån — så intressant undersökningen derom än kunde blifwa — all forskning, hwad som wället denna förändring: antingen den härrör från den opåräknade tillfälligheten, att på en gång, twänne af Linköpings Consistorii myndighets-åtgärder, å högre ort, blifwit ogillade; eller den blott må betraktas som ett nytt erfarenhetsbevis för den gamla satsen: tempora mutantur et nos mutamur in illis.

Smellertid wäl förswararen, denna gången icke hafwa "Kongl. Maj:ts dom i något mål ansedd såsom yttersta grunden för sin rättslära." Twärt om förmåter han sig nu wara sinnad framdeles wisa "huru litet han antager någon auctoritet såsom yttersta grunden för sin rättslära, då frågan om kyrkoherdewälet i Torpa, om tiden så medgifwer, torde blifwa förämål för särskild granskning." Wi önska tilligt att tiden werkligen måtte medgifwa detta, likasom wi af innersta hjerta önskligt efterlängta denna granskning, der förswararen wist icke lärere underlåta att framställa sina djupa kyrkolags-insigter och sina stora och liberala rättsäsigter i det mest klarsskinande ljus. Detta lärere wäl icke heller underlåta, att kasta någon stor belysning på förämålet för förswararens öförrätt och hjeltmodiga wärn.

Men som han funnit — och hwem wäl ej detta medgifwa honom? — att en så stor granskning,

"Sedan saken blifwit hos Kongl. Maj:t afgjord," icke "nu mera egnar sig för en tidning," har han för ögonblicket inskränkt sig till, dels att rätta några föregifna oriktigheter i de af Kometen berättade data — berättade neml. alldeles i enlighet med uppgifterna i reciten, som föregår Kongl. Maj:t's nådiga och i Journalen införda Dom; dels att yttra sin harm öfver tilltaget i Kometen, att sätta uppmärksamheten på det handlingarne i målet medföljande convolut.

"Den — så yttrar sig försvararen — som förklarar gränsska sällsamma handlingarne, plågar icke mycket bekymra sig om deras omslag — den det icke kan eller vill, men ändå nödvändigt måste öfwa sin kritiska skarpsinnighet, han hakar sig fast wid couvertet." Hvem kan undra öfver om ej Kometen, efter dessa våldiga ord, af blygsel faller tillhoppa, "som blåsan af en fliff, wid smällen?" Det enda, som ännu något uppehåller vårt mod är att, enligt hvad berättadt blifwit, Kongl. Maj:t själf, medelst en egen nådig skrifvelse också "hakat sig fast wid detta couvert" och i wift afseende besymrat sig om dessa handlingars tänkbara omslag.

Men, heter det, uppgiften af de å convolutet tecknade skrifternas summariska innehåll är falsk och osann; i dem förekommer ingenting, hvarigenom "härändet af de församlingens ledamöter, hvilka besvullat de på Magister Lundborg stående för begångna olagligheter, förklarar ondbigt," och ingenting, enligt hwilket någon skulle hafwa ansett det föreslagna försaringsfått "ej mindre besynnerligt, än för ändamålet att vinna en fullkomlig utredning af tillgången wid walet, alldeles ogagnligt."

Werkligen? Men står det icke i det af försvararen själf anförda, med bokstäfverne **M. W.** under tecknade yttrandet att läsa: "Hvad Holmbergska beswären angår, så finnes ingenting i dem anfördt, hvarsofver församlingen kan öfwas, endå intet bestämt factum är uppgifwet. De öfwa således tillswidare quarstanna i Dom-Capitlens wård ic." Utgjorde icke nu de så kallade Holmbergska beswären, en skrifvelse af ett par Torpa församlingens boer, hvilka klagade öfver att olagligheter inträffat wid aflemmandet af rösterna på Magister Lundborg? Förklarades icke, att öfwer dem församlingen icke kunde öfwas? Och vill alltså icke detta säga, att härändet af dem, som något kunde hafwa

att anmärka om af de på Magister Lundborg stående begångna olagligheter, förklarades ondbigt? Åter, har ej signaturen Chr. S. yttrat sin förmodan, att wid sockenstämman Prosten Wibblad skulle "öfwen anmodas att öfwa församlingen öfwer walförrettarens anmälanden?" Och wila åter detta icke säga, att denne Consistorii Ledamot ansåg ett så ensidigt förfarande, som det föreslagna, att endast öfwa hwad som angick de Lundborgska beswärs punkterna, ändamålsloft och således ogagnligt?

Hwar Anmärkaren i Kometen "tagit den ounderrättelsen att frågorna "blifwit Prosten Wibblad meddelade," medgifwa wi, att, liksom försvararen, wi icke weta, så framt han ej tagit den från det på orten bekanta förhållandet.

Detta må försvararen för denna gången hålla till godo. Skulle han dock dermed ej åtnöjdas, utan anse det nu sagda såsom retelse till ny häftighet, så förklara wi dock, att derpå wi icke hafwa tillfälle att lemna något swär. Wi wänta till den stora, utförliga, för ingen tidning sig egnande granskningen kommer.

Annunågra ord i antedning af twifveln mellan Herr Lindh och Nordstedt.

Då en hwar, som i någon mån nitafsbar för Swenska litteraturens och den dertill bidragande Swenska Bokhandelns uppkomst och befordran, måste framför allt motkämpa allt, hwad som i ringaste mån har utseende af att befordra eller här i landet sätta i gång det skräckliga, af wår gällande tryckfrihetslag strängt förbjudna, missbruket, som kallas Estertryck, måste man förwånas öfwer, att någon, den der will påföra för litteratur, utpräder såsom talman för ett wägdadt försök dertill, och det desutom, med sådan häftighet, som infändaren i näst det sista Numret af Skämt och Allwar. Att han dock derunder varit i synnerlig försägenhet om skäl, synes deraf, att han lägger en sådan wigt derpå, att Herrar Nordstedt & Öbner begärt privilegium på uteslutande utgifningsrätt af den, med de nya Böderna amalgamerade gamla Evangelii-Boken, och att detta af Kongl. Maj:t blifwit aflagat. Därför att ett sådant icke gerna

kunde samjas med det beslut Kongl. M:t allernådigt fattat, i affeende på Evangelii-Boks-förslaget, står det ju tydligt att låsa i 3. mom. 1. §. af tryckfrihetslagen: "Inga privilegier på skrifter utgifwande, af hwad form och beskaffenhet de wara må, följa hädanefter behöfwas, utan ware för hwarje författare eller förläggare, thy förutan, utgifningsrätten af trycket fri." Detta stadgande, jemnfördt med samma §. 9. mom. bestämmer tydligt, att allt privilegium är onddigt och obehöfligt, till betryggande af en förläggares eganderätt.

Äf Herr Nordstedts inlaga om privilegium, synes också ganska klart, att de sjelfwa wiste det de, för att hafwa sin eganderätt till förslaget betryggad, ett sådant icke behöfde. Att det likwäl begärdes måste således anses såsom en handling af enfaldighet, så framt icke man får antaga, att de wäl insågo, — hwad Rikens Ständers Justitie-Ombudsman icke kan finna — att Ständernas yttrade underdåniga önskan och Kongl. Maj:ts i anledning deraf fattade beslut, gjorde en dylik amalgamation af det gamla och nya olaglig, och att de derföre wille göra ett försök, att till den skaffa sig en högre tillåtelse.

Men antages att en sådan sammanblandning af det gamla och nya, hwarigenom ett alldeles eget verk uppfod, war tillåten, så följer naturligt och owilkorligt, att denna Nordstedtska Evangelii-Boks-upplaga — en product af hans enskilda speculation — war hans enskilda förslag, till hwilket han ensam har eganderätt, och hwilket ingen får eftertrycka, lika så litet som någon annan samling. Eller inbillar sig någon, att rätta förläggaren oåtspordt eller utan näpft, kunna precist trycka efter t. ex. Swenska spelmåttor, Swensk anthologi, Sverens Christliga sångbok o. s. w., ehuru de i dem förekommande stycken af en annan anordnare må kunna ställas på helt olika sätt, af dem några utelemnas eller andra tillfättas, och sålunda, under utseende af ett nytt verk utgå. Man inwände icke, att till verkställandet af dessa sednast nämnda samlingar, fordras mera besvär, slit och omtanka, än till att blott ta en del ur den ena, och andra delen ur en annan bok, och dessa båda partier sammanstrycka, så som det sedt i den Nordstedtska Evangelii-Boken, ty hwar då finna någon förlagsfakhet, om denna skulle skulle bero af den synbara hö-

gre eller ringare samlaremdan, och denna skulle af alla möjlige speculanter så pröfwas och bedömas?

I affeende på hwad insändaren vidare resunerar eller kanske rättare, beresonnerar om Boktryckeri-Societetens swar på wisa af des landsortelersdamsters inbjudning, att med dem sig förena, i anhållan om att den Nordstedtska Evangelii-Boken eftertrycka, så må anmärkas, att om insändaren skulle träffat någon nämnde societets medlem, som sagt sig ingenting känna om detta beslutade swar, så betyder det blott, att han råkat en sådan, som icke brytt sig om att hörsamma societetens utfärdade kallelse till allmän sammankomst, och dennes seregisna ofunnighet betyder således ingenting. Hwad åter det gamla stadgandet i Boktryckeri-Reglementet widkommer, att det, hwad i Societeten slutes skall hemligt hållas, så då Societeten är en sådan corporation, hwilken i 4. mom. 2. §. tryckfrihetsförordningen, bland alla andra, assess, är detta ett af de andra bud, hwilka genom denna grundlag blifwit upphäfnas. Och aldra minst kan en sådan hemlighet wara nödig att iakttaga i hänseende till sådana beslut, hwilka, såsom det ifrågawarande, blifwit utskrifwet och de anmälade, genom deras ombud, meddeladt. Men det är naturligt, att bekantgörandet att kamrater noggrannt rättat sig efter gifna föreskrifter, genererar den eller de, som iakttagit ett alldeles motsatt förhållande.

Slutligen må erinras, att då en gång det hufwudsakliga af det nya Evangelii-Boks-förslaget trosligen blir sanctioneradt, är det af den omständigheten åsven af wigt, att icke gamla Evangelii-Böcker med nya Böcker, alltför mycket må multipliceras och allmänheten icke lockas att köpa det, hwad den inom en kort tid åter mot en annan skall utbyta. Den åter, som åtrår dessa nya Böcker, har ju tillgång att få dem i den upplaga af dessa Böcker ensamt, som blifwit gjord i Strengnäs, och hwilken Herrarne Nordstedt hwarken sökt hindra eller lagligen kunnat hindra.

Det är bekant med hwilken slit, sedan länge, Poesien idrats af de studerande wid Upsala Universitet, och med hwilken framgång synes nog samt af sången till Prof. Thunberg, och wid aftåndandet af Konung Gustaf I:s Busse samt promotions-verferne. Att de lyckliga för-

fattarna till dessa sublimt-ljuswa sånger,
 dock icke äro de enda, som älskas och gynnas
 "af Parnassens tårnor," wisar nedansående,
 med de nyssnämnda poemerna, "i snillesart och
 fånslordresser," fullkomligen æquivalenta, tren-
 ne utmärkta systrar i Upsala tillagnade, dikt,
 den wi derföre, såsom en denna wår utflugna
 "Fjäril från Vinden," göra oss ett nöje af att
 meddela.

Celebration des trois Graces.

Dledd af Jhebi och Jovis beslut,
 Och utan Romus att fråga,
 Psyche! i samkvämets vira minut
 Spänner Cupido sin båga,
 Framställer Gracernas glädtiga dans;
 Mars sänker armen och faller sin lans;
 Bef af Cupidos förmåga,

Thalia en bland Gracerna tre
 Bragte wår bågkomst i rusning,
 Skön såsom Venus då hon brukar le,
 Skön såsom morgonens ljusning.
 Skäliga Grace; i Olympiska spher
 Du förgudomligad grönsfandet bår:
 Tusen fördubblad prydlighet är
 Jämsförd med wårens förtjusning.

En är Aglaia, hvars glädtiga wår
 Måts ej af dar, ej af månar,
 Wis som Minerva för ewigt hon går,
 Som Elyseen förwånar:
 Skönheten äfwen inblände sig
 Högt allegorisk i bröstet hos dig.
 Grace! af din witterhet främja hos mig,
 Wisshetens blöf till jag grånar.

Ännu i ringen bland Gracerna en
 Lindrar till djurkretsens stjernor.
 Aldrig Apollo i saknad af den
 Årdner de konstwilttra hjernor.
 Lustiga Euphrosyn! då du ler,
 Jirad i handen med Junos scepter,
 Lifswet en flamma med likhet du ger,
 Högre än Parnassens tårnor.

Skönndom med ögat från wårens æther
 Hänryckt och spännt mot Chariten;
 Hwilken af Gracerna ensamt man ser
 Dunklas ej af Chrysoliten;
 Men det då ringen tillsammans sig stått,
 Skänker bland annat wållustigt och fältt
 Unglingens öga ett blomstrandande sått,
 Barndomens fröjd åt mariten.

Anm. Då enligt hwad Redaktionen af Skämt
 och Allwät sielf tillkännagifwit, nämnde

Lidning är den enda "poetiska" i Sverige,
 måste wi bedja besagde Redaction om förlåtelse
 för det wi gått den i förwäg, med insbrandet
 af ofwansående, som så naturligt egnar sig
 till en plats i samlingen af de Skämt-alla-
 warliga poemerna. Wi hoppas dock på till-
 gäst, emedan wi härmedellst gifwit anwising
 på en källa, hwarur på framtiden ett sådant
 öfverskåd på passande bidrag kan hemtas.

A k u s t i k.

Till Aurora N. på dess fördelsedag
 den 23 Juni.

Ur nattens fann, så mörk och dystert,
 Aurora skynar, ljus och mild
 Att helsa leende sin systert,
 Och ser i källans glas sin bild.
 Så glad, så herrlig står naturen
 På sommarns sagra blomsterarmar buren:

Den blyga rosen, uti wåren
 Utaf sin knoppning doftar huld
 Och på de weta bladen — tåren
 Af daggen blänker lifsom guld.
 Och lärkan drillar. Öfken trogen
 Sitt kuku ger till återswar i skogen.

O war då glad, du goda flicka!
 Din Junius är ju alltid glad
 Se än i dag han går att sticka
 Dig af ditt lefnadsstråb ett blad.
 Det fjortonde. — Med nästa sommar
 I skönsta prukt dess krona blommar.

Må du i lugn de bladen plöcka,
 Som hwarje Junius dig består,
 Och fast du glömmet bort din docka
 Håll dock din barndom lika kär.
 Ej stårdens lust det hjerta skakar,
 Der oskulden wid sidan troget wakar.

Wet, Englar waka öfwer bygden
 Och öfsuld är dem alltid kär.
 Den tårnan skönast är i bygden
 Hvars hjerta hwitt, som lilsans är.
 Uti hvars själ sig himlen målar
 Och klart dess rena bilder återstrålar.

Från östern snart Aurora hastar.
 I lifswets middag står dess char.
 Åt! snart en tankfull blick du kastar
 På hwad du är och hwad du war.
 Öft i ditt lif det ädla, stora
 Så skall din Hesper likna din Aurora:

o — f — r.

Stockholm,
 Elméns & Granbergs Tryckeri.

R o m e t e n.

N:o 50.

Lördagen den 23 Juni 1827.

Nyheter.

J Kopenhamn är Professor C. C. Rafn sinnad att utgifwa, såväl i Islandska Original, som i dansk öfversättning Nordläniska Fornälderns Saker efter gamla Pergaments- och Handskrifter. Så väl urkrifterna, som öfversättningarne utkomma i tre delar särskildt, och på hwardera, eller båda tillhoppa kan subscriberas i Hr Magister Wiborgs Bokhandel, der äfwen Subscriptionsplanen kan beses.

— Den 20 följ. färdigtrycktes det fifta bladet af Westgötha-lagen i ny upplaga, hwilken börjades år 1823. Denna upplaga i stor quart, utmärker sig icke mindre genom sin typographiska nitiditet, än genom sin sticlilla och ändamålsenliga utarbetning, hwarför Utgifwernes Acad. Adjuncterne, Dr:ne Collins & Schlyters kända grundliga kunskaper och på detta verk använda outtröttliga flit och möda, är en börjen. Under texten träffas icke blott kritiska noter, utan det hela är äfwen försedt med ett, både på Swenska och Latin författadt redogörande företal, och med ett i högsta grad sakrikt Ordregister, wigtigt icke blott för Juristen, utan för Språkforskaren i allmänhet. Snart wäntar man detta dyrbara verk i Bokhandeln.

Mid sommarsaftonen.

Säkerligen finnes ingen Nordbo, som icke åtminstone lifligt erinrar sig de ungdomsfröjder denna dagen medbringa, med sina gröna löf, sina blomsterprydda Majstånger, sina dansar och sina öfriga

mångfaldiga lekar. Wät har Polismagtens öfwer, för hwad man kallar ordentlighet, på allt sätt sökt att inkränka allmänhetens njien inom frogarna, men Mid sommarsns sällskapliga glädje har den dock icke förmått utrota. Såsom en allmännetlig folkfest firas den ännu öfwer hela Sverige, af höga och låga på landet och i städerna, och till och med Hufwudstaden, der naturligtwis allt måste wara mera beräknadt på handel och wandel, har sin Blomstermarknad, der man åtminstone skaffar sig miniatyrbilder af de reelliga majstånger, omkring hwilka landsbyggdenns ungdom jublande dansa.

Så hembar man sin byllning åt den i de nordiska länderna, nu först fullmogna wären. Men också är det endast i Norden: i Danmark och Norge, liksom i Sverige, som denna fest är skjutet så långt tillbaka, och betydningfullt sammanbundnen med Johannis Öfwarens högtid. Liksom han war den förebådande af Gudomens högsta och mest förbarmande wälgerning mot menniskoslägtet, är wären äfwen en förebådare af de wälgerningar, som samma milderika magt, under hwarje sommar, bereder. Straxt efter denna dag, tillkännagifwa de glöddande smultronen att mognadenns tid är inne, och att nu snart förbarne af jordenns rikedom stunda.

Men om än utom Skandinavien — endast med undantag af Stralsund, der dock festen har en hel annan betydelse, neml. stadenns befriande från Balsienstein — Mid sommarsaftonen icke så högtidlig hålles, så firas dock, eller har åtminstone intill wärra dagar firats, wärens fest på alldeles samma sätt, med upprest löfwad stång o. s. w. af alla germaniska Nationerna, liksom wät i Tyskland och England, som hos oss. Men emedan wären der är tidigare,

Lundström

är der den första Maj den högtidliga dagen, hvilken i Norden till Midsommaraftonen blifwit förlagd.

Detta tyckes antyda, att dessa egentliga nordiska saturnalier, fastän de äldsta urkunderna icke precis bekräfta denna förmodan, äro lemningar från vår folkstams hedniska tid. Wißt är åtminstone, att denna wårstift icke står i något direct samband med Christendomen och de minnen den helgat.

Troligare är alltså, att den löswade och bekransade Maj- eller Midsommarstången — i sig sjelf blott en förstoring af Tyrsen — ännu qwarstår såsom en erinran om våra förfäders Lingamsdyrkan, heldst det är af flera omistännliga spår oförnekligt, att Nordens innebyggare, Aarnes efterkommande, också hyst samma wårnad, som bekännarne af all annan betydningfullare Hedendom, wisat för Lingam eller Priapus: allestädes symbolen för naturens outtdimliga tjusningsgifwande procreationskraft.

Denna förmodan tyckes äfwen hemta sin bestyrkelse icke blott af Midsommarstångens form, utan äfwen af så många för denna festen egna urgamla bruk. Så ansåras de omkring stängen ringlande dansarne, af en särskild för tillfället utsedd och smyckad blomsterbrud; så wandrar den långtande flickan ut denna afton, plockar nio slags blommor, hopsynder dem på ett eget, mystiskt sätt och lägger dem under sin hufwudgård, för att i drömmen så uppensbarelse om hwem som wäl af ddet är bestämd att riktigt för henne tyda hennes klappande, warma hjertas gåta. Och hwem wet ej huru mångt älskande par, denna afton, tyft smyger sig undan dansens tummel för att i ensligheten sira den milda Gudoms glada mysterier, som denna afton låtit upprepa sitt baner, och till hvars dyrkan öfwerallt wårren, mera än någon annan årstid, wåntligen inbjuder.

Lycksalighetens S. Sagospel i fem Åfwenstry af Atterbom. Sednare afdelningen.
Upsala, Palmblad & Comp. 1827. 459 sid. 8:0.

Den Recensent, som för tre år sedan, i Swenskt Litteratur-Tidning, anmålde förra Afdelningen, framkastade den förmodan att fulländningen och slutet af detta Sagospel aldrig skulle komma. Poeten har dock omintetgjort denna spådom, troligen utom på mycket annat, hufwudsakligen byggd på åsikten

af ämnets allegoriska och således, i sjelfwa werket, öpoetiska natur, som gaf näring åt den förmodan, att Poeten skulle tröttna wid fullskapet af dessa tomta abstracta, dessa kärnlösa spökgestalter. Den nu framför oss liggande sednare afdelningen har dock wisat att propheeterandet om Skaldernas företag, hwad de wilia och hwad de förmå, är af allt det allra wanfligaste.

Denna sednare afdelningen är wisserligen, om än en yngre, dock en påtaglig twillingsbroder till den förra. Äfwen här råder samma rikedom af något som Rec. wille kalla romantisk reflexion, samma öfwerflöd af phantastiskepelser, samma omwexling af versformer och samma utsökta, ända till obestämd elegans uppstegrade pragt i språket, men tillika samma brist på karakteristisk individualisering, samma episka qwarstående på en punct utan egentlig dramatisk fortstridning och samma motsägelser för begreppet i hela grundtanken, den det poetiska rosenkimret wäl för en stund kan undanskymma men icke upphäfwa eller borttaga. Likwäl eger denna Afdelning, och werkeligen till sin fördel, åtskilliga olikheter med den förra. Så är det didaktiska elementet, som ligger i den ursprungliga Sagan, icke blott här wida mera framträdande, utan då, i förra Afdelningen, nästan intet annat än njutes, så händer här åtskilligt mera, och det tröttnande som måste till slut bli en följd af omdjiligheten att deltaga i en sådan, öfwer de döbliges lott, liggande öfverhörlig njutning, har alldeles förswunnit ur denna sednare Afdelning, der, på mera menligt wis och således äfwen för menliga organer mera fattligt, nöje och lidande, bemsbanden, afsigter och festsagna hopp omwexla. Rec. har alltså för sin del med mycket större, mycket listigare intresse läst denna Afdelning än den förra, och han förmodar att åtminstone de fleste om icke alla Läsare, i detta fall, let skola wara af hans tanke.

Men — torde någon inwända — huru står denna omwexling, denna aning af lidande tillsammans med grundtanken om en Lycksalighetens werld, inom hwilken Sagospelets hjelte inträdt? Det är sannt, och detta fel: en motsägelse i sjelfwa den ursprungliga Sagan, är ett wanligt fel i all widbliftigare utförd allegori, som till slut sönderrycker och förstör den. Wäl har Skalden här gjort ett försök att förklarande uppöfwa denna motsägelse, neml. i uppträdet i nejden omkring Ungdoms-käls

I an eller i samtale mellan Nyr och Felicia (sid. 245—170) och till en del welat uttala denna upp-
lösnings, dels i tillkännagifwandet att Felicias egent-
liga namn är Australis dels i dessa ord:

”O, att och hon, mitt gudaburna älsflingsbarn,
Australis, denna blomwerlds fagra Genius,
Ej blott med flygtig lust, ej blott till lek en gång
Till dessa chorers helga qwäden lyfnade!
Men, glömsk af deras himlaspråk, och siken blott
Att stråka i æoner ut, sitt sinnerus,
Dag ut, dag in hon dricker med ofskärlig törst
Den falska Dionysos, Bågarns tjuvningsskaff,
I hopp att den ej botten har, ej drägg på den.
Ja, stolt beröfwer, låter hon med ändradt namn,
Här; af wasaller falla sig — ”den Lyckliga!” —
Den Lyckliga. — Bedragna dotter, detta namn
Blott höfwe Den bland wareller, som ofödd är.”

Wiserligen har han i detta bemöjande icke full-
komligen lyckats, men wäl har det frambragt en af
de skönaste partler i hans Dikt, ett partie neml.
der skönhet och sublimitet, i innerlig samklang före-
nat sig och som, med sina wälljudande fulltoniga
Heroes:Senarer, gör Poesiens och Philosophiens sy-
fkonskap rätt äfskärligt; ty här wet man knappt att
skilja den ena från den andra. Hwardera af dem
leser neml. här helt och hållet i och af den an-
dres kraft.

En annan Partie: fjerde äfwentyrer.
Hemkomsten (sid. 196—387) eller egentligen att
tala, den der tecknade moderna och upplysta Zem-
likhets:Republiken, utgör, inom denna uppiga pars-
terre af Dikt:Blommor, en högst egen utwärt. En
och annan Läsare torde tycka att den icke rätt hör
hit eller passas här, men i denna anmärkning wä-
gar Rec. för sin ringa del tro att den wärda Läs-
saren har mindre rätt. Tänker man sig att Tre-
hundra år förflutit sedan Astolf lemnat sin hem-
bygd, måste naturligtwis stora förändringar der haf-
wa tilldragit sig och sjelfwa Statsformen undergått
förändringar. Det är således lika rimligt att den
kunnat blifwa demokratisk som någon annan. Och
hwarföre Republikanismen, då den wäl också må-
ste erkännas för ett tidens barn, ej skulle kämpa
sig till object för satir, lika wäl som Monarchi och
Hierarchi, torde vara något swårt att afgöra. Men
wid detta som wid all annan poetisk fiction, ankommer
kujwudsaktigast på sättet huru den blifwit utförd, och

frågan är alltså ej, hör denna Hyperboreiska
Republik hit? utan är den tecknad så, med
den skärande qwickhet, den komiska kraft att den,
genom det nöje den gifwer Läsaren, förswarar
sitt rum bredwid det öfriga? — Swaret härpå
kan wiserligen, flera Läsare imellan, blifwa twi-
stigt, men Rec. för sin del är mycket öf-
född om det skall sällas i allmänhet, gifwa det form af
Rei! I trots af hwad Förf. i en Poemet äf-
skärligt anmärkning påstår, här stycket selt omiskän-
neliga prof att vara blott en intenderad parodi af
ett verkligt föremål, och denna dess brist på satirisk
idealitet, på fri obetingad endast glädtigt skämtans-
tande phantasie är ett af dess största skärar. Helt
harmfen är också Rec. han bekänner det, på des-
ta Republiks:gåckeri, emedan det bortfagit tid och
rum för skalden att teckna det, hwad just Hr Atter-
bom synnerligen tyckes vara kallad till, neml. den
egna hemskhet som måste möta den som efter flere
sekkers förlopp åter upplefwer i sin hembygd och
finner sig sjelf och sina öden förwandlade till dun-
sta sagor. Hwad poetiskt härligt Hr Atterbom der-
af skulle kunna hafwa gjort, synes af uppträdet i
det inre af en Domkyrka (sid. 246—266:)
ett partie det wist ingen förmår att läsa utan den
innerligaste rörelse.

Swarken planen eller utrymmet af wår Tid-
ning tillåter en egentelig Recension; allt hwad wi
ätra är att till närmare uppmärksamhet anmäla
det wigtigaste, som hos oss utkommer. För denna
affigt torde i det anförda wi gjort nog. I synner-
het om wi tillägga den anmärkningen, att utbrans-
det är sådant som wi, sedan länge, äro wane af
Hr Atterbom: en högst wälljudande versbyggnad
och en utöfkt praktdiction. Oftast möter man stäl-
len lika sköna och i lika ton, som dessa förtjusande
rader, (sid. 186).

”I ingen tid, på ingen ort du undslör
Ett sådant minnes wälde och förtjusning.
Har kärleken ej sordom kallats minne?
Så heter min ännu. — — O, tag ifrån mig,
Med denna kyss all lycka, och behåll den!
Bar segerrik, war såll . . . Nej! kunde jag
Blott i en enda droppe gjuta ut
Mitt hela lif och drypa den, som tår
In i ditt hjerta! — Det blefwe då min graf;
Och se'n ättimstone, wi skildes icke!”

Alla de många förekommande Sångerna äro härliga, och de twenne i hwilka det Gammasnorsiska Romans-maneret blifwit härmadt, hafwa äfwen wärdats förträffligt. Likfå kan imitationen efter Romeos och Julias morgontidiga kärleksjoller hos Shakespeare, gerna och utan twiflan här (sid. 183) inäga sin plats bland de så många andra förföken att uppnå det ouppfinneliga. Endast de fåfallen, der skalden wille wara naiv, äro ohjelpligen misslyckade, framsäende samtliga med samma otymplica obehag som följande quatrain:

”Ni aj, min mogna, stadiga Erwina!

Du är ej wan wid sådant stång och sträck;

Här ha wi honom allt: han bdr så smick

Äf gultris, ty nu will han oss begrina!”

Upprigtigt glädja wi oss deröfwer, att denna Lycksalighets S — till widden ett par hundra verser längre än någotdera af de båda Homeridiska Hjelte-Poemerna och derföre wäl nästan för widhöftig, helst som den är i dramatisk form till, att kunna erbjuda sig åt en hel öfverskådning och en konstneslig total-effet — ändtligen blifwit fullbordad. Icke blott derföre att fäderne-standets Litteratur derigenom blifwit rikad med ännu en stor och rik composition, utan äfwen derföre att Hr Atterbom ändtligen hunnit ur kretsen af dessa blott phantasmagoriskt lefwande allegorie-bilder, på hwilka framställande han så länge, i flere fall lyckligt nog, men dock i grunden förgåfwes, uttdmt sitt snillske sitt och sitt poetiska djupsinne, så att han kan använda det på ämnen, egnade till att totalare kunna antaga bestämmd färg och gestalt. Att han egenar sitt bemödande åt ett sago-ämne, är wißt icke öfrec. mening, att ogilla, twärkom! blott han wäljer sådana, som icke blott hafwa en abstract waresse, utan sådana, der Poesiens intellectual-åskådning, ej i allegori utan i symbol, uttrykt sina erfarenheter. Hvem kan wid detta tillfälle, undgå att erinra sig Fågel Wå och de hänförande fragmenter af den, med hwilka Hr Atterbom för så länge sedan öfverraskade oss och sedan så länge gåckat wär wäntan.

A f u s t i f.

Swalan på sitt wasstråk.

Emellan lif och dödd jag swärfwar.

Der opp i rymden midnattsstjornens frans,

Här ned på ångarne en sloknad glans

Äf sommarns fordna purpurwärfwar.

Här för min fot ett svartblått haf.

Der stormen kastat opp min graf.

Försvunna äro fröjdens dagar.

Mörkt för mitt öga himlens anlet står;

Och solen på dess kinder barrar lif en tår.

I hemsta suckar vinden klagar.

På klippans nakna, öde rum

Wälse, som en swepning, böljans skum.

Det gnyr i sjellets brustna toppar.

De torra löfwen hwirfla bleka fälten fring,

Och träden stå som midnatts-spöken i en ring.

Från granens skagg de wäta droppar

Till frost förbytats wid hwar slägt

Och dagens halfwa ljus är släkt.

Swart skall jag fly? Mitt bo står öde

Och blomstens sommarhögtid slutad är.

Den dimomböljda hösten är mig när.

Jag hwila will ibland de döde

Och på det strå, som böljan ger,

Glad sjunka i dess stöte ner.

Der will jag slumra, till dess solens

Förgyllda wagn på bräckta isar för

Och larkans sång till hafwets botten hörs,

Och wärens fröjd på nytt fring polens

Förstörda riken wafnar opp

I blommor, gräs och löf och knopp.

På tidningen Kometen för sednare hälften af året 1827, eller ifrån den 1 Juli, kan med 2 R:dr 24 β. Banco, praenumereras i Hrr Normans och Engströms Bokhandel. Resp. requirenter i landsorterna betala särskildt affändnings och fördelnings-arswode. — I samma Bokhandel finnes ännu tillgång på exemplar af Tidningen för detta årets förra hälft.

S t o c k h o l m,

Elméus & Granbergs Tryckeri.

R o m e t e n.

N:o 51.

Onsdagen den 27 Juni 1827.

Om Östha Canal och dess mekaniska
Werkstad.

Hvem erinrar sig ej de entusiastmerade Tal och de förespeglingar om ett hastigt utförande med oöf tydliga bidrag af det allmänna, men oberäkneligt gagn och nytta, genom hvilka de år 1809 församlas de Ständer hänsfördes att besluta öppnandet af Östha Canal? Hvem erinrar sig icke vidare det högst mentliga inslytandet på Rikets allmänna penningställning, som de för förslaget möjligen utförande widtagna anskalter hast, och huru de anslag Statens, i detta afseende, måste gdra, wida så till tre å fyradubbelt belopp öfwerfligt det först begärdta, liksom tiden allt immerfort blifwit förlängd öfwer den punct som först utsattes.

Att det å denna Canal använda arbete är ypperligt och att det, i flere afseenden, så wäl såsom beredande förskad arbetsförlighet och gifwande tillfälle till penningeförstjenst, i tider då allmänt betröf hindrade alla andra, redan varit högst nyttigt, må wiserligen icke nekas. Att nu, detta oaktadt, en sådan owilja, som den under de sista Riksdagarne, inom Stånden, mot företaget yppat sig, kunnat komma att intaga den fordna förtjusningens ställe, antyder således någon wif speciell omständighet, som dertill måste gifwa förantledning.

Sållan retar någon ting så mycket till harm som gåckeri och bedragna förwäntningar. Ifrån den stund Ständerna första gången öfwertalades att, utom det första tillskottet, af Statsmedlen lemna de penningesummor, som till arbetets årliga drifwande erfordras, har alltid en wif kort tid blifwit

fixerad, inom hwilken, med all säkerhet, arbetet löf wades färdigt, hwaremot, så snart denna tid förlupit, mån med allehanda förebringningar bemantlat sitt löftekbrott, för att återigen förnya samma spådespel. Så har det gått wid Riksdagarne 1815, 1818 och 1823 och så lärer det säkert äfwen gå wid Riksdagen, som infaller år 1828.

Då de fleste icke precist kunna bedöma de local- och naturhinder, som alldeles öfbrmodadt lägga sig i wägen för arbetets fortgång, och icke kunna begripa att personer, hvilka under en sträcka af år, efter att först hafwa wetenstapligen undersökt och afwägt den terrain, genom hwilken Canalen war ämnad att framgå, practiskt tagt handen wid directio nen af arbetets utförande, skulle till den grad, denna gången efter den andra, kunna misstaga sig om hwad tid och huru mycket penningar för företaget behöfdes, hafwa de icke annorlunda föreställt sig, än att wederbörande wäl från hbrjan insett hwilka enorma summor, som woro erforderliga, men dem man icke genast welat uppge, för att ej quäfwä barnet i sjelfwa waggan, och genast afsträcka nationen från ett företaget, som troligen aldrig kan gifwa en winst som uppgår mot hwad det kostar; men i hwilket folket, en gång inledt, det sedermera icke, utan både skam och skada, kunde öfwergifwa. Detta mindre öfwna förfaringsfätt har retat på många håll, i samma mån, som man sett framgången af denna floka beräkning, ända dertill, att ehuru sjelf den, hwilken såsom Landt-Marskalk år 1809 befordrade första beslutet om företaget, wid en sednare Riksdag uppträdde och med kraft talade deremot, betydde det ingen tling, utan de för Canalen ifrande, wiste dock att erhålla hwad de begärde.

Äfwen har man plagat öfwer att under så lång tid ingen detaillerad berättelse, ingen fullständig, sann förhållandet noggrannt tecknande redogörelse öfwer verkets ställning blifwit meddelad, förr än den, som genom nuvarande Banco-Fullmäktiges deputerade Revisor för någon tid sedan utarbetades. Men som denna på Canal-Volagets räkning skulle utgifvas, har berättelsen blifwit tryckt i Linköping och högst få exemplar kommit i den större allmänhetens händer.

Uttrönt är imellertid och, genom denna Banco-Fullmäktiges Revisors försorg, på förhand tillkännagifwet, att Canalarbetet icke till år 1828 kan vara fullbordadt. Vi hafwa således nästa Riksdag säkerligen att wänta ett nytt yrkande om ett nytt fem-års-anslag för denna angelägenhet, och ett nytt löfte att, efter besagda fem års förlopp werket skall vara färdigt. Men troligen kan Canal-Volagets och dess talentrike Taleman med säkerhet då emotse en ännu starkare och håstigare opposition än någonsin. Flerfaldiga omständigheter hafwa neml. inträffat, som, efter all sannolikhet, skola framkalla den.

I följe af Kongl. Maj:ts nådiga Proposition och de framställningar som af enskilda inom Stånden gjordes, för att undersökja den och mot det samma af Canal-Directionens Ordsförande icke utan yttre rad förtrytelse mot den, som wägade sätta uppfyllelsen i fråga gifna, bestämda och högtidliga löfte, att Canalen år 1828 ofelbart skulle vara färdig, bestöto Ständerna år 1823, att, med det då löpande året inberäknadt och med fördelning på hwarje sju-årigt år, bispringa Canal-Volaget med en summa, flor 2,050,000 R:dr B:o, dock med uttryckelig förklaring, att den må blifwa det yttersta, som Staten, till Canalbyggnadens fortsättande, består, så att något tillskott derutöfwer framdeles ej må af Volaget påräknas" och att "hwad sålunda blifwit bewiljadt skall anses blott såsom Låne-anslag." Här, efter och med anledning af Canal-Volagets förklaringar, anfågo Ständerna det så wist, att de nu för första gången hörde omtalas några anslag till Östham Canal, och att den år 1828 skulle vara färdig; att de med afseende derpå togo äfstilliga beslut och beröjade äfwen att reglera sättet af återbetalandet af Actie-egarnes tillfötter.

Man skulle tro, att Volaget här efter borde wara högst angeläget, att hwarje styfwer af det nu,

för första gången erhållna anslaget, noggrannt till sitt bestämda ändamål borde användas, så att åter något löstesbrott, i afseende på tiden, då det excentriska och kostbara företaget borde vara färdigt, ej måtte komma i fråga. Denna wäntan har dock icke, egentligen att tala, slagit in. Af den till Canalbyggnaden anslagna fonden har man använt 84,733 R:dr B:o till anläggande af en mekanisk verkstad i Motala, hvars möjlige gagn, i flera afseenden, icke må bestridas, men som i alla fall war något wid hela Canalplanen opäräknadt och för ändamålet med de anslagna summorna fremmande.

Den af Herrar Banco-fullmäktige, som hittills allt sedan år 1823 varit Revisor af Canal-Volagets användning utaf de lemnade bidragen, glömdes icke heller denna gång den stränga uppmärksamhet för pligt, som är honom egen, utan reserverade, i Protocollet den 14 Mars 1826, kommande Ständers rätt, att för dessa mot sitt bestämda ändamål använda medel, "åsta den säkerhet och garanti till sjelfwa verkstaden, som enligt förwarande omständigheter kunde anses behöflig."

Då således derefter det icke vidare gick om, att af byggnadsfonden aftaga någon summa till mekaniska verkstadsens upprättande, gick Canal-Directionen in till Kongl. Maj:t och fick sig bewiljadt ett Låne-Bitråde ur Manufaktur-Disconton, flor 50,000 R:dr B:o, som efter tre års förlopp skulle återbetalas med en tredjedel om året. Nu delades för att så medel att återbetala detta lån, dels att bestrida de ytterligare behöfwen för Werkstäderna i Motala, uppdrog Volaget Directionen att söka erhålla ett lån af 100,000 R:dr B:o, såsom förnämligare än actieteckning: ett expedient som äfwen varit förslagit.

Med anledning här af har Directionen uppgjort tvåanne förslag, det ena af innehåll, att om nämnda summa såsom lån kunde erhållas mot 5 procent årlig ränta, så skulle, till säkerhet för återbetalning efter tio år, så af capital som ränta, pantförskrifvas antingen den mekaniska anläggningen i Motala med alla dess tillhörigheter, privilegier, förmåner och öfswande affästning, eller också de Volaget tillkommande Canalinkomster. Det andra åter, om upprättandet af ett särskilt Actie-Volag till Werkstadsens fullbordan, hwarwid det skulle försäkras actie-tecknarne 5 procent årlig ränta, och om win-

sten af verkstadsbröfven icke skulle härtill förslå, komme bröfven att fyllas af Canalinkomsterna."

Troligen lär ingen kunna neka att Canals Directionen wisat sig hysa mindre agtning, å ena sidan, för Riksens Ständer, då den erbjudit sig att pantskrifwa det som blifwit dels dem reserveradt, dels af dem icke till disposition astrådt på längre tid, än till och med 1828; å andra sidan, för allmänheten, då Directionen af den wille locka sig till lånebiträden, med erbjudandet af Hypotheker, dem denna Direction icke kan disponera eller har rätt att erbjuda.

Deremot måste säkerligen hela nationen känna sig skyldig den listigaste agtning för sina Bancos Fullmäktige, för den uppmärksamhet de icke tröttna att fåsta wid deras Committenters rätt, och för den noggrannhet, med hvilken de efterleswa sina erhållna instructioner. Fullmäktige hafwa neml. — som synes af Utdraget ur deras Protocoll för den 15 sistl. Mars, inskrift i Journalen — afslagit allt samtyckande till dessa af Canals Directionen föreslagna wiskor.

Hwad åter beträffar denna mekaniska verkstad i Motala, så hafwa sakkunnige personer, som besökt den, yttrat den mening, att inman denna verkstad möjligen kan komma i någorlunda stånd, erfordras åtminstone en dubbel summa, af hwad på densamma redan blifwit kostad — och om den då kommer att löna sig, må tiden utwisa.

En annan berättelse deremot, som der nere på orten lär vara gängse, är i sig sjelf så otrolig, att wi endast ansår den, för att gifwa någon af de med verkstaden befattning hafwande wederbbrande, antedning till wedertläggning. Det förtälles neml. att på staden i Motala intet annat än införskrifwit engelskt jern blifwer användt. Wi förutsätta som sagdt är, att detta fdregifwande endast kan härröra från något missförstånd, och alldeles icke vara sannt; ty huru är det rimligt, att en så ädel och warm patriot, som den wdrbnadswärde Grefwe Platen skulle gå in på att wid ett verk, som på något sätt står under hans tillsyn, jern från fremmande orter blir införskrifwet, för att begagnas under det att våra egna inhemska jernwägar nedtyngas af ett på affättning wäntande gods?

Något för Pædagogiens ålskare.

Jwåra dagar, då Tidningsbladen så ofta undfåga sina Läsare med nya påjund att underwisa den

uppväxande Ungdomen, och med underrättelser om utförda eller föreslagna anstalter dertill, är det märkwärdigt, att ingen sagt ett ord om det sedan år 1814, i Weimar bestående och af Johannes Falk stiftade Institut. Det har dock redan burit frugt, och denna frugt har bewisat sig härröra från ett godt träd.

Efter de stora afgörande drabbningarna wid Jena, Lützen och Leipzig år 1813 hade så många barn, af olika åldrar, blifwit föräldralösa, blifwit jagade och förwillade från sin hembygd och bragta att tillgripa tiggarskafwen. De woro lemningar af de på dessa ställen sammansförda Nationer, i moraliskt afseende lika så wanlottade som i oeconomiskt, och lika så mycket utan undervisning och sedliga begrepp, som utan kläder och föda. Johannes Falk, efter ett erfarenhetsrikt och werksamt tillbragt lif, nu boende i Weimar, ömkade sig öfwer dessa arma barnens belågenhet, öpnade dem sitt hus; men insåg snart att de behöfwandes antal war för stort, att han ensam till allas bistånd kunde förstå. Han wiste dock att winna flera ädelsinnade menniskor, hvilka förenade sig till ett wälgörande sällskap, under namn af Wänner i nöden (Freunde in der Noth,) och med deras undersidd och under Falks uppsigt och ledning bildade sig detta undervisningsinstitut, i hvilket sedermera tills nu mycket öfwer 500 Barn blifwit upptagna till underhåll och uppfostran.

Af dessa hafwa redan något mera än 200, såsom utmärkt skicklige Handtwerkare, Snickare, Färgare, Murare, Zimmermän, Stenhuggare o. s. w. utgått, alla wäl färdiga i att läsa och skrifa sitt moderswål och alla — de mest autentiska intyg från flere orter af Tyskland bewittna det — såsom i hög grad redliga, dygdiga, slitiga och lefnadsglada menniskor.

Och detta har han uträttat, utan allt biträde af skrifande monitörer, af interlinear öfwersättninggar eller omändring af Consonant-bokstäfvernas gamla ljud, — ty alla dessa stora pædagogiska konststycken har Falk lemnat derhån, för att i stället röra sina lärjungars hjertan med en fullkomligt solbrant framställning af Christendomens heliga, af Evangelisterna framställda grundläror och medelst musik, i synnerhet genom affjungande af de kristina kyrkans gamla, härliga choraler. Ty det mål han sig under sitt bemödande, föresatt, war: att genom sann christelig bildning göra den arbetande

classens barn skicklige och båd för allt godt, och såmedelst efter hand förminska innewånarne i Criminal-sängelser och Correctionshus.

Skulle icke just detta, eller för att tala egentligare och bestämdare, det medel, han till utspändande af detta systemat, utväl, just vara orsaken till den djupa "publicistiska" tystnaden öfver Falcks företag? och nekas kan icke, att detta hans sätt föga sänjes med den nordamerikaniska upplysta toleransen, att först låta den till mogna år komme fritt bestämma till hwilken Religion af de många existerande, af hwilka han wäl icke känner en enda, men också är just derföre hans wäl så mycket mera fritt — han på framtiden wäl hålla sig.

Till Hr Nicander.

Det gifwes knappt någonting omdöligare än att utöfra evident bewisning, ware sig till anfall eller förswar, i afseende på poemers wärde. Hr Nicander har således mycket rätt: "förswara de sig icke sjelfwa så blifwa Författarens råddningsanstalter så fånga;" och förswara de sig åter sjelfwa, d. w. s. upptager den läsfande allmänheten dem med förtjusning och bifall, så betyder en enskild Rec. omdöme öfwer dem, mindre än intet. Det är blott ett anse såsom en enda spart öfwerdöfwad mistro i den stora bestämmelse-harmonien, som snart förswinner. Det är derföre allt skäl i werlden, att Hr Nicander betraktar detta omdöme blott med "ett lugnt och tyst leende."

Besynnerligt är det då att "den leende" bestragtelssen, som tagit ord i Journalen N:o 144, förråder så föga lugn, ända till den grad, att Hr Nicander icke synes hafwa gifwit sig riktig ro att genomläsa Recensionen. Jag wet icke om Hr Nicander läst hwad som werkeligen står der, men åtminstone har han läst mycket som alldeles icke står der. Det synes nogsam af den högst originella uppmaningen till Recensenten.

1:o Så mycket mindre säges i Recensionen att någon likhet till innehåll råder mellan Fithlofs Saga och Dikten om Konung Enzoio, som der just motsattsen bewises. Hwad formen åter angår, så lemna jag till Hr Nicanders eget medvetande att afgebra, om han wäl skulle hafwa kommit på insal-

set att skrifa en Dikt i Romanzur, om ej Fithlofs föregång och gjort lycka.

2:o "Att man imiterar en Författare, då man begagnar en af honom använd meter," har icke blifwit jagdt i Recensionen, ja icke ens förekommer i den ringaste antydning till ett sådant påstående. Men om någon bemödar sig, att med begagnande af den versform, som en annan Skald förut nyttjat, öfwerantoge dennes werldsågt, färgton och uttrycks sätt, då bekänner jag, att jag tycker ett sådant bemödande stå på imitation.

3:o Att i Recensionen ej heller ett enda ord förekommer, som förklarar att "poetisk originalitet eller förtienst skulle bestå deri att swarfwara nya versformer;" men wäl har der, och som jag tror temmeligen sanningsenligt, blifwit påstått, att den ena Skalden öfwen i versificationen och användande af wissa rimformer kan imitera den andra. Likväl säger det icke kunna nekas, att Hr Nicander, i ett stycke af sin Enzoio, begagnat samma meter, som förekommer i poemet slutande århundradet. Det har blifwit anmärkt i Recensionen, men huru wida det Ricandriska stycket duger eller icke, derom föreskommer ej det ringaste. Fast det är några stycker af detsamma anförda, och det kan wäl hända icke särdeles till dess fördel.

4:o "Hwad gemenskap eller likhet Tasso's öfverager med ett par andra poemer, är redan sagdt i Recensionen, neml. att grunddragen, d. w. s. wudsakliga ämnena för behandlingen, till början af stycket, eller till Tasso's Plagan, förekomma hos Lord Byron och i Mennechets, efter honom sjungna Lamentation du Tasse. Är den sednare's poem för Hr Nicander obekant — ehuru det står att läsa i en för Stockholmsboer temligen allmän Almanach des Muses för 1822 eller 1823 — så bewisar det blott sonningen af den gamla frasen: Les beaux Esprits se rencontrent.

5:o I Recensionen förekomma mist ingen förberäelse till Hr Nicander, att han skulle wilja läsa la med grekiska Anthologien och med Goethe: men, som jag tror, att man bör pröfwat allt efter det följsta i sin genre, nämndes dessa såsom de mönstren dem Hr Nicander i sitt Pantheon eftersträfwat. Jag wedger dock nu, att en sådan erinran, som kunde leda till jemnförelse, war icke bestredlig.

Dessa ord tänktes Hr Nicander mottaga såsom önskan till en lätlig resa. Wärdet lycka önskas honom öfwen med den lofwade öfwersättningen af hans Dikter. Skulle de derigenom winna fördel af sättning, så wore det wälwilligt Förläggarne, om Hr Nicander icke blott instränkte sin åtgärd till de nya Dikterna, utan grep sig ann med allt hwad han hittills utgifwit.

Recensenten.

Stockholm,
Elméns & Granbergs Tryckeri.

R O M E T E N.

N:o 52.

Lördagen den 30 Juni 1827.

Betraktelser

med anledning af den Berättelse och Redowisning som af Swenska Bibel-Sällskapets Committé för år 1826 blifwit utgifwen.

Den första betraktelse, hwartill denna Redowisning för Swenska Bibel-Sällskapets tolfte lefnads-år förantleder, är den, huru iswern och intresset snart nog bland menniskorna bortdunstar. De äro tidens barn, underkastade hans förändringar och ders före måste äfwen jemt de ämnen omskifta, wid hwilka de skola fåsia sig. Och naturligtwis måste man ännu i högre mått gbra denna erfarenhet bland oss Nordboer, då wi, enligt den snittrife Ehrenswärds träffande anmärkning, i grunden är "en hög nation full af hetfigheter."

Med hwilken wärma, med hwilken nästan ungdomlig kärlek omfattades icke Swenska Bibel-Sällskapet, och af des medlemmar, föremålet för des verksamhet under de första två å tre åren efter des stiftelse: en wärma, hwilken meddelade sig äfwen åt tonen i des årsberättelser. Och nu, hwilken född, hwilken, endast af wanan och förefrisften helgad, enformig och tabulatorisk stentrian finner man der icke!

I de tal, som wid års-sammankomsterna uppläsas, märker man det likwäl aldratydligast. De, som höllos under de första åren, innehöllo, med allt möjligt det nywäckta intressets lif, historiska undersökningar och framställningar Bibeln och des verkningar angående; nu åter äro de innehållslosa melanting af chrior och predikningar, tillkomna endast och allenast dersöre, att något sådant skall wara.

Allt ett oändligen ringare antal exemplar af Bibeln nu tryckes, och likfä allt ett oändligen ringare antal requireras och utdelas, än fordom, derom må ingen tala, emedan det war naturligt att så skulle gå, så snart behoswet småningom började att blifwa fylt. Men lika så naturligt war det, att med det sålunda astagande listiga Bibelspridandet och Bibels begärandet, skulle äfwen intresset hos det samsund, som åtagit sig att detta besörja, nödwändigt afswalna. Då detta war att inse, kunde fråga uppstå, om det wäl warit så wäl beräknadt att stifta ett permanent sällskap, för besörjandet af ett endast temporellt eller inom kort tid, till det mesta, uppsyssligt behof. Ingen ting är mera bedröfligt att äse, än sådana sällskap och samsund som öfwersewar sin verksamhet, och hwilka således quarstå endast så som petrificerade swår efter en ande som flygtat.

Allt det wisserligen är en god och wälsignad sak, att bringa Bibeln i dens händer, som ej förut egde den eller att bereda tillfälle åt den, som ej tillfredne egde det, att förskaffa sig Bibeln, då det är gifwet att den med glädje, uppmärksamhet och eftertanke läst, skall, emedan den just innehåller och kraftigt lägger på hjertat resultatene af den högsta wisdom, uppkända ljus i så mången tanke, der allt hittills varit mörker. Men då, för att Bibeln må kunna hafwa denna werkan, den också måste läsas och förstås, emedan, det för utan, Bibeln icke mer åstadkommer än hwarannan slutet bok, tyckes det, att man icke gjort nog med att sprida Bibeln, utan att man äfwen måste söka wälkä håg för att wärdigt och ändamålsenligt begagna och förstå den. Ingen bok är för alla fullkomligen klar af sig sjelf, och minst äro wisa böcker af Bibeln, framför allt

hela det gamla Testamentet, hwilket, då det utslutande skrifwet för en hel annan tid och ett helt annat folk, måste, med afseende på detta helt särskilda klimat, statsförfattning, bruk samt intellectuella och moraliska obling, vara för den mindre bildade delen af nutidens menniskor, ganska swårfattligt. Helt annat är förhållandet med Nya Testamentet. Det är icke skrifwet blott för ett, som det kallade sig, speciellt af Gud utvaldt folk, utan för hela människoslägten, och förkunnande wilforen för förwårswand det af frid och försoning åt alla. Redogörelsen visar också, att allmänheten kunnat och tänkt ungefärligen på samma sätt, hwadan också ett så öfwerwålgande större antal af Nya Testamentet kunnat afsättas än hela Biblar, så att då, under loppet af år 1826, öfwer hela Sverige blott 3686 exemplar af hela Bibeln blifwit sålde, så hafwa 12,849 exemplar af Nya Testamentet åtgått.

En tillfälligtwis mindre god werkan af denna Bibel-Sällskaps inrättning, antyder sjelfwa den för och liggande berättelsen. "Tillsårene — heter det, sid. 38 — spriddes Bibeln genom enskilda förslag, i wanlig bokhandelswäg, hwarigenom den åtminstone kom till någras delagtighet. Numera har denna enskilda bokhandelsgren nästan alldeles upphört." Det är således gifwet, att den som icke står i förhållande till något Bibel-Sällskap, eller icke om tillwarselsen af ett sådant, och målet för dess werksamhet har något redigt begrepp, skall se sig i fördraghet att erhålla det Bibeleremplar han åstundar. Men af denna omständighet torde dock icke — såsom redogörelsen will — nödwändigheten af Bibel-Sällskapernas forskarande tillwarselse, vara en följd. "Sedan numera Bibelspridning blifwit nästan utslutande Bibel-Sällskapernas sak, endast genom förtroendes och pligtens hedrande, men ansvariga privilegium, så måste det wigtiga behofwet antingen genom dessa Sällskapers omsorger fyllas eller också wara ouppfyldt." Att förekomma detta, behöfwes dock wiserligen icke mera, än att den raske och så högst berdmwärdt ordentliga Bibeltryckningen på Sällskapets Boktryckeri, oafbrutet fortsättes — hwartill naturligtwis intet Sällskap behöfwes — och att derifrån exemplar åt Bokhandeln lemnas, att allestädes wid marknader och i städerna, vara för billiga pris att tillgå för en och hwar, som blifwit wärdt till känsla af behof eller till längtan derefter.

Ly att det Ord, som för hwarje till besinning kommet hjerta, meddelar det dyrbaraste ljus, skulle behöfwa borttagas och bortstänkas, måste just icke wara något godt eller glädjande tidens tecken.

Emedlertid kan härmed icke meningens vara, att wilja argumentera mot Bibel-Sällskapernas gagn, eller yrka att de med hast skulle upplösas och förswinna. Må de gerna fortfara, blott de fortfara med lif; blott de ej qwarstå som mumie-artade lemnningar af ett utdött intresse, således småningom blifwande föremål för den lättfynniges spe, hwilket så lätt kan komma att öfwersträ på det heliga, som utgör ämnet för deras äfystade werksamhet. Denna önskan wille man blott recommendera till närmare besinning af de upplyste och höfgagningsberedde män, som utgöra Swenska Bibel-Sällskapets Committé.

En anledning annars till intressets aftagande måste finnas i de minskade tillgångarne, och hwilken minskning naturligtwis måste betydligt ske, då det engelska Bibel-Sällskapet, med en gång, undandrog det Swenska sitt hittills lemnade penningunderstöd. Det är sannt, detta undandragande war wilkorligt; men det hedrar werkeligen wårt Bibel-Sällskapets Committé, att den icke för bibehållandet af denna timliga fördel, uppoffrade den Swenska Församlingens från ålder stadgade fordringar, utan med fast förtroende till inhemska wälwilja och misst understödd för saken, ståndagtigt handlade efter sin öfwertygelse om det rätta. Det testamente, som Kammereraren P. W. Friis, lemnat Bibel-Sällskapet, bewisade att Committéen, i detta afseende, icke hyst en såfång förtröstan.

Märkwärdiga äro dock i alla fall de båda, i Redogörelsen, mellan sid. 22 och 29, meddelade åter, i anledning af detta understöds undandragande. Då ingen i Engelska Sällskapets skrifwelse och det i den yttrade beslut, helst då det nu efter så många års förlopp fattas, kan se annat än ett besynnerligt uttryck af en, kanske beräkande nyck, måste man, med rörelse och agtning åter i Swenska Bibel-Committéens swar, tillfredsställas af det lugna, den sunna besinning och den wälwilliga samfambet för gamla wälgerningar, som deri råder.

(Slut e. a. g.)

Tre, fyra Ord om den så kallade Elementar-Scholan.

För någon tid sedan yttrade vi oss i *Kometen* om det, enligt berättelse gjorda förslaget till en, som vi då hörde den kallas, *Experimental-Schola*. Vi hoppades att hwad vi yttrat, skulle föranleda någon att framtråda med fullständiga upplysningar, om hwad med detta förslag verkligen åsyftas, och hwad medel man tänkt sig så som till detta ändamål verkande. Vårt hopp slog fel. Endast samtalsvis hafwa vi erfarit, att denna *Schola* icke skulle komma att kallas *Experimental* utan *Elementar-Schola*, och att icke meningen skulle vara att i den anställa försök med alla möjliga metoder, utan blott med tillämpning af den wid *Cortberg*, sedan någon tid, öfliga *Ämnesläsningen* på de clasiska studierna.

Skulle detta vara förhållandet, så kunna vi icke inse annat än att det varit så mycket nödigare eller åtminstone upplysande, om någon, närmare initierad i hemligheterna, hade täckt offentligen utlåta sig om verkliga meningen med detta förslag. Ty att en särskild *Schola* skulle behöwa inrättas, för att försöka en method, som redan wid en annan *Undervisningsanstalt* blifwit försökt, och hvars tillämpning till handledning i de clasiska *Språk*, icke allenast i flere utländska *Scholor*, t. ex. i de *Danska*, utan till och med i en inhemsk *lörd Schola* (t. ex. *Maria Schola* på *Söder*) blifwit frestads, tyckes vara högst besynnerligt.

Willa vi icke indirekt yttra en orättvis misaktning mot de förtjente män, som utgjort den så kallade stora *Committén*, måste man naturligtvis förutsätta, att under detta förslag måste döla sig ännu en annan mening, eller att dermed måtte åsyftas något högre och wigtigare, än hwad som uppgifwes.

Men hwilken kan denna mening, denna hware åsyftning vara? — Så länge den icke blir uppgifwen, måste den frågan, som i *Argus* den tredje blifwit yttrad, om alla förbättringar af *undervisningsmetoden* i alla våra *publika Scholor* böra uppstjutas, till des att denna *Elementar-Schola* bunnit lemna fullständigare resultat efter sina försök? erkännas såsom ganska naturligt, och ganska behörigt.

På ena sidan tyckes det säga sig sjelft, att det wore den största orimlighet i werlden, att wid den tid, då fråga är om en total och fullständig gransking af våra *Lärowerk*, inrätta ett nytt, endast och allenast för att experimentera en wis methods tjenlighet eller otjenlighet, om ej meningen wore, att de af dessa experimenter härstylande resultat, skulle något bestämma i afseende på de förslag till förbättringar, som kunde komma att göras. Men lika naturligt måste dessa förslag till förbättringar icke afgifwas, ännu mindre verkställas, såväl *Elementar-Scholans* försök bunnit lemna sina fullständiga resultat, hwartill åtminstone en femton å tjuugo år torde erfordras.

På andra sidan tyckes det vara mindre tjenligt sått, att medelst en sådan inrättning, hvars kommande hufwudsakliga gagn för mången, icke utan flät, torde tyckas vara temmeligen problematiskt, affråa all möjlighet till widtagande af någon kraftig, någon mera ingripande förbättring åtminstone under en tid af så många år. I det fallet måste den följd af *undervisningswerkens* *Revision*, som på sådant sätt uppkommer, wisa denna *Revision* utförd alldeles i motsats till *Ständernas* affigt då de yrkade den.

Dessa betraktelser hafwa temmeligen naturligt, på flere håll, yppat sig, då, enligt hwad några *Tidningar* förkunnat, denna *Elementar-Schola*, med det till den erforderliga anslag, om ej redan besluten, skall vara ganska nära att blifwa det. Just detta förhållande gjorde det så mycket wigtigare, om någon sakkunnig wille tackas lemna ett klarare ljus öfwer detta intressanta ämne. Hwem wet, när saken en gång blefwe utredd, om ej en hwar måste finna den innehålla mycket djupsinnighet och wisdom. Är det då icke hårdt och obarmhertigt, att undanhålla ljuset för de långtande?

A f u s t i f.

Den putslustige Diversehandlaren.

Sroligen hafwa icke alla våra *Läsare* ännu bunnit göra bekantskap med den allt mer och mer ryktbar blifwande *Diversehandlaren*, hwilken icke allenast

utmärker sig genom sin rikt sorterade bod och ypperligheten af sina waror, utan åfwen genom de lustiga swar och infällen, hwarmed han, wid försäljandet, beledsagar dem. För att åka den på honom så förtjent fästade uppmärksamheten, wilia wi här anföra några af de Apophtegmer wi efter honom hört berättas.

En decorerad Herre, som inkommit i boden, frågade om der fanns Ordensband? swarade han: förträffligt! ty de besitta den egenkapen, att hos alla åstundare wäcka föreställningen att Stjernan är förtjent.

En annan, som efterfrågade om Hr Handelsmannen wäl hade några mätningar? fick det swaret: inga, som i färgpragt uppgå mot er Fru och edra Döttrar.

Nys före fästidne Jul, inträdde ett äldre Fruntimmer i hans bod, förmålande att hon skulle köpa någon Julklapp åt sin man, blott hon kunde hitta på hwad det skulle vara. Kanste — inföll den tjänstgätlige Köpmannen — kan jag hjälpa er utur för lägenheten. Hwad profession, t. ex. idkar er man? — Hwad profession! swarade Frun, han är Författare. — Ah, då är presenten strart funnen! gif honom detta (sade han, framräckande en liten förseglad flask) det är sympathetiskt blått. — Om, hwad har det för egenkapen, frågade Frun ytterligare. — Den oskattbara, att förswinna alldeles från papperet två timmar efter sedan det kommit derpå. Då de allmänheten och er man hade varit bási belättna, om han aldrig nyttjat annat blått.

Wid ett annat tillfälle begärde en Prestman att få se några superfina Prestkragar, Handelsmannen, som icke lärer hafwa hört rätt, stod genast fram med sin wänliga och insinuanta uppsyn, spörjande: befautes superfina spelkort? — Nej, swarade köparen, jag efterfrågade om Herrn hade sina Prestkragar? — Dermed kan jag beklagligtwis icke tjena, blef nu swaret, ty jag handlar icke med miniaturwaror.

Deremot fick en Officer, som åstundade ett par goda och eleganta sporrar, genast ett par sådana, med den försäkran, att om han brukade dem rätt, skulle wist ingen fiende vara i stånd att upphinna honom och, tillade säljaren, Hr Ryttmästaren lärer alltså icke kunna önska sig några bättre.

Till en ung Domare — jag wet icke om han war Lagman, Hofrätts-Råd eller President, — som önskade sig några goda pennor, uttrade åter war Handelsman: köp då dessa! De kunna förträffligt och säkert lag och författningar, så att ni skall med de utslag, dem ni skrifer med dessa pennor, fullkomligen förwäna allmänheten

Det berättas att Redacturen till Skämt och Allwar varit inne i denna bod och köpt något smått, hwad det kunde vara. Under det Handelsmannen inweklade det i ett stycke papper, sade han: Nu är Herrn stödig mig beröm emedan ni gjort så god handel. Dess har jag lemnat er hwad ni åstundade för godt köp, och och dess tänker jag er här i omslaget något att begagna som insändt i iber Tidning.

Men wist är, att då jag, författare af dessa rader, infom en gång och begärde för en stilling snus, fick jag det swaret: Ni begår för litet af den waran. Ty mitt snus har den egenkapen, att kraftigt styrka den, som krystrar sig för all wara qwid. Huru ofantligen mycket skall ni M. S. icke då consumera.

Till en brud med en service af kaffe
koppar.

Du må ej i kaffe mer leta
Den lott, som dig himlen will ge.
Du wet, hwad du önskat att weta,
Du ser, hwad du önskat att se.
— o — s — f.

På tidningen Kometen för sedmare hälften af året 1827, eller ifrån den 1 Juli, kan med 2 R:dr 24 β. Banco, praenumreras i Hr Norrmans och Engströms Bokhandel. Resqwirenter i landsorterna betala ferskildt affändnings och fördelningsarswode. — I samma Bokhandel finnes ännu tillgång på exemplar af Tidningen för betalta årets förra hälft.

Stockholm,
Elméns & Granbergs Tryckeri.

K o m e t e n.

N:o 53.

Onsdagen den 4 Juli 1827.

Till Redactionen af Tidningen Kometen.

M. S.

Då i eder Tidning M. S. upptagit de sörbda erinringar wid Hr Gulbrands lilla skrift om latinska språkets studium, och han nu nyligen företagit en wederslägning af dessa mina erinringar, framställer jag den frågan: Om S. också skulle vilja gifwa ett rum i Kometen åt nedanstående?

Pædophilus,

Förklaring

wid Herr Gulbrands, i N:r:is 53—56 af Tidningen Skämt och Allwar införda påminnelser.

Swertygad om den framställda frågans wigt, war det mig ganska färt, att se Hr Gulbrand åter inför allmänheten, börja tala öfver den, helst som han alltid talar wäl, äfwen der man icke kan finna sig bsd för att gå in på hans raisonnement eller medgifwa det bindande i hans sätt att argumentera. Men lärare hade det warit mig, om han täckts följa min anmaning, att åter taga ämnet i sin helhet till nytt skärskådande, i stället för att fästa sig wid specialiteter af mina erinringar. Det är möjligt att jag har orätt i de fleste af dem, möjligt att allmänheten skall finna ott Hr Gulbrand nöjagtigt wederslaggt dem alla, utan dock att denna allmänhet kommit ett enda steg längre i insigt om sselwra frågan. Att uppmärksamheten på den blifwit ledd, är inuelltid godt, och att underhålla den, är den

enda afsigten, hwarföre jag wägar denna förklaring i afseende på de af Hr Gulbrand mot mig gjorda påminnelser.

Den regel Hr Gulbrand uppgifwer för hwarje Recensent, att han bör undwika alla "uttryck der insinuationer, som endast ådagalägga ett begär att komma åt personen i stället för saken," är obestridligen riktig, och ehuru jag aldrig tänkt mig, än mindre uppträdt, såsom Rec. af Hr Gulbrands bok, war den beständigt teswande för mig, under sörfatandet af mina erinringar. Hr Gulbrands privata och medborgerliga personlighet, då jag icke har äran af hans, åtminstone icke närmare bekantskap, war mig under sörfattandet af mina erinringar ganska likgiltig, och hela min uppmärksamhet deremot endast wändt på den sak han, i en utgifwen bok, afhandlat. Jag wärdjar till hwarje opartist läsare af min uppsats i Kometen, om icke förhållandet är sådant. Dock är det naturligt, att i hwarje auctorlig framställning, så snart den gått werkligen ur eget hufwud och hjerta, så mycket af sörfattarens personlighet skall ingå, att han finner sig sårad af hwarje sörkastande af det han, som en wigtig sanning uttänkt. Härifrån den så ofta hörda klagan öfwer personliga angrepp, som auctorer, i anledning af äfwen den lindrigaste kritik, plåga upphäfwa.

Jag har icke bestyllt Hr Gulbrand för yttrandet af den fordran, att hans ord skulle gälla såsom auctoritet. Men då förmodligen en hwar, som från tryckpressen någon ting till allmänheten utgifwer, måtte dermed hafwa någon mening, och denna kan wäl ej wara någon annan, än att de satsar, det

utgifna werket innehåller, såsom funna af den kun-
nige och ämnet fullständigt granskande författaren,
något stola gälla för den än han okunnigare och så-
ledes för denne ega auctoritet. Då icke hwem som
helst kan gå i botten med pröfningen af wetenskaps-
liga frågor, måste ju all förökning i kunskaperna
på det sättet hos den stora allmänheten uppstå,
att författare, hvilka verkliga funnat utföra en så-
dan pröfning, af den bekantgör resultatene, hvilka,
såsom wisa, af allmänheten antagas. Att åter de
resultater Hr Guldbrand framställt icke så kunna
anses, emedan jag trott mig finna att han ej gått
nog djupt med sin undersökning, och att alltså hans
satser ej kunna hafwa auctoritet, det har jag sagt;
men detta är åter helt annat än att påörda ho-
nem en obehörig pretention.

Besynnerligt nog, uppehåller sig Hr Guldb-
brand så länge wid ämnen, hvilka jag, enligt mina
uttryckliga ord, endast i förbigående anförde, utan att
fästa mig wid, emedan jag varit öfvertygad om
att dessa inadvertenser, "endast uppkommit under
författandets brådskan." Den wigt han nu lägger
på deras förswarande, ger dem en wida högre be-
tydlighet än de tillförene egde, eller d., genom min
lösliga erinran om dem, kunde så.

Så t. ex. om man läser hans förswar för den
glömska jag förebrått honom af Corpus juris, *)
så måste man lätt komma att förebrå honom, det
han snarare söker blanda bort, än upplösa och be-
swara anmärkningen. Då Hr Guldbrand, för att
stärka sitt påstående om Latiniska litteraturens för-
ga wigt och angelägenhet, äfwen anförde att den
gifwer intet utbyte åt Juristen, så erinrade jag
deremot om tillwärelsen af Corpus juris. På hwad

*) I anledning af den rättelse Hr Guldbrand i en not
anför af min tryckta fras: Digestum och Pandectæ, får
jag förklara att den är alldeles riktig. I mitt ämna i be-
håll warande concept af mina erinringar står wäl: Dige-
stum och Novellæ; om felet således uppstått antingen wid
den hastiga renskrifningen eller under trycket, kan jag icke
säga. Såsom trycket är det dock ett fel. Dier besynnerligt
att Hr Guldbrand icke fäst sig wid ännu ett annat, som
trycket föranleder att påörda mig, det nemligen att jag
skulle vilja anse Corpus juris för något särskilt från Dige-
stum. Förhållandet är dock, att Corpus juris användes så-
som allmän benämning för Constitutiones, Digestum och
Novellæ.

sätt ble nu wäl denna erinran tillbakastjuten, ge-
nom expectation om förhållandet mellan de tolf
tastorna och den Justinianska lagsamlingen, om den-
na sebnars infallande "nära ett halft årtusende ef-
ter den tid han (Hr Guldbrand) egentligen wid-
rört?" o. s. w. Är icke hufwudfrågan om imellan
den om Latiniska språkets wigt, såsom pædagogiskt
element, i och för den bildande egenstaps skull, som
detta språkets litteratur eger? Hwad hör det då
hit, om ett verk, som endast finnes och endast kan
komma att finnas på Latin, stuter sig till de
tolf tastorna eller icke, om det uppkommit för eller
sedan Christendomen war statsreligion i Romerska
riket eller icke? Annars, hwarom blott i förbigå-
ende må erinras, må man ej föreställa sig att den
Justinianska Codex är ett spliter nytt lagverk.
Om Hr Guldbrand täckes kassa hgonen i densam-
ma skall han finna, att den egentligen blott är en
samling af de utslag och bestämningar som äldre
Kejsare, Augustus, Hadrianus m. fl., som lefde och
regerade långt innan Christendomen i Rom blef
statsreligion, gifwit.

På samma sätt, då författaren, för att wisa
att Latiniska litteraturen ingenting hade af betyd-
het att sätta emot den Grekiska, och dertföre uppre-
nade de fleste Latiniske författare jemte de Grekiska,
dem de imiterat, så war det wäl, lindrigast sagdt om
ensidighet, att der ej nämna Tacitus, som imiterat
ingen, helst han på ett så beundransvärdt sätt
framställer det skaplynnne, Latiniska litteraturen tro-
ligen utwedlat, om den bildat sig med mera sjelf-
ständighet. Dertföre ersätter också onefligen denne
Tacitus, om han skulle kommit ensam att återstå
och af alla Roms författare, för sin del, all den
möda, som på Latiniska språkets lärande kan blifwa
använd.

Hwad åter beträffar citationen af en verk af
Statius, som om den varit af Virgilius, så läns-
der till upplysning, att i de trenne (såger trenne)
exemplar af Hr Guldblands anmärkningar, dem
jag kom att se, innan jag affände min uppsats till
Kometen, finnes denna citat on öfverrärad. Sedan
har jag set ett exemplar, der rättelsen med penna
blifwit gjord, och hört sägas att den i de nu till
salu utbrudna exemplar skall wara iakttagen. Un-
der sådana förhållanden, och då jag icke har förmö-
gan att förutse tillkommande ting, samt då ords

ställningen icke gaf anledning att här förmoda ett tryckfel, trodde jag icke att Hr Guldbrand skulle taga illa upp, att jag gjorde honom, i förbigående uppmärksam på en inadvartens, som han ej observerat.

Widare yttrar nu Hr Guldbrand: "då Nec. hafar sig fast i det af mig nyttjade uttrycket, att de framsleg menniskoflägtet gjort på de sednaste fyratio åren, i wetenskapligt, politiskt, commercielt och industrielt hänseende äro utomordentliga, och frågar mig hwaruti det utomordentliga i wetenskapernas framsleg består (N.B. så lyder dock icke precis frågan,) så får jag svara honom, att uttrycket utomordentliga syftade ej blott på de wetenskapliga, utan på de politiska, commercielle och industriella framslegen." "Will denna upplysning såga, att jag icke hade rätt att efterfråga detta utomordentliga, emedan det icke skall anses hänföres åt wem på wetenskapliga framsleg? Jag måste då bekänna, att jag verkligen af en regel i Latinska Syntaxen blifwit förwillaad, som bjuder att det obiectivum, som hänföres till flera substantiver, gäller äfwen för hwart och ett sådant särskilt. Om det åter war i följd af wanan wid Latinska Syntaxen och en annan des regel: att fråga och swar skola stå i lika casu, som bragt Hr Guldbrand derhån, att ändra min fråga, så må jag endast beklaga mig deröfwer, att det här blifwit swaret som fått rätt att styra frågan. — Gerna medgifwer jag, att icke hafwa "följt tidehwarfvet i des framskridande i *Physiken*," men De la Place's *Mechanique celeste* torde jag dock känna lika så wäl som Hr Guldbrand, och iust denna bar, i sin mån, fört mig till frågan, hwad på de sednare fyratio åren blifwit gjordt, som uppväger *Keplers* och *Newtons* förtjenster? Att man i så många fall gått längre än de, och till och med upptäckt mistag i och rättat flere af deras satser, må gerna wara, ty annars skulle ju i wetenskapen herrstat stillastående. Men dessa framsleg hade åter icke warit möjliga, om icke, de nämnde store männen gått förut och uttänkt och bestämt de hufwudsprinciper, på hwilka deras efterföljare hafwa byggt. Nu har det alltid förekommit mig såsom wida större, att constituera och från grunden konstruera en wetenskap, än att bidra till des widare utbildning, eruru detta wiserfartigen också är all ära wärdt.

I afseende på min erinran om *Plato* och *Aristoteles*, och min derpå grundade fråga, hwad i

Philosophien, inom de fyratio sednare åren blifwit gjordt, som motswarar hwad dessa båda uträttat? swarar Hr Guldbrand spetsfundigare, då han ber mig "erinra, att han uttrykligen silt *Grekerne* från *Romarne* och att *Plato* och *Aristoteles* icke woro *Romare*." Frågan war ju dock om de inom de sednare fyratio åren gjorda utomordentliga framslegen emot forntiden. Hörde då *Grekerna* icke till den fordna eller förflutna tiden? och äro de satte utom all jemnförelse, då fråga är om hela menniskoflägtets bildning? Skulle ingen kunna göra Hr Guldbrand uppmärksam på, att han, med användandet af dylika ohaltbara undskygter, ger sig ett utseende att wara bragt i wärre trångsel, än han verkligen är.

(Forts. e. a. g.)

Betraktelser

med anledning af den Berättelse och Redowisning som af *Svenska Bibelsällskapets* *Committé* för år 1826 blifwit utgifwen.

(Slut fr. N:o 52.)

Möjligtwis skulle man dock icke utan ståt kunna tycka att *Committén* sträckt denna wälwillighet alltför wita, då den förmåler sig hafwa ersarit en verklig glädje "deraf" att *Brittiska sällskapet*, i enlighet med des allmänt kända, ädla och frisksinniga verksamhetsätt, genom ett nytt beslut, welat för mildra följderna af det här ofwan omrörda, på det sätt, att *Nya Testamentet*, om hwars förändring ingen fråga blifwit eller kunnat blifwa wärdt, skulle i *England* på detta *Sällskaps* bekostnad tryckas på *Svenska*, och åt härwarande *Committé* öfwerlemnas att antingen försäljas till wanliga eller nedsatta priser, eller ock till de fattiga gratis utdelas," best som, enligt hwad man ser af *Brittiska Bibelsällskapets*, sid. 28, intagna skrifwelse, hwad för de här affatte exemplaren af *Nya Testamentet* "kan inflöta," måste blifwa det *Engelska sällskapets* Skattmästare tillhandasändt.

Det är neml. påtagligt, att hwarje exemplar af denna *Engelska* Upplaga, som härstädes försäljes, gör ett intrång i de af *Svenska Bibelsällskapet* påräknade inkomster för des upplagor af det *Nya Testamentet*; ett intrång, så mycket mera läwnbart, som des *Cassa* icke är rik, och, genom upphörande

af det understödd, som från England blifwit löswadt, ännu mera måste komma att inskränkas. För wanligt begrepp kan således icke annorlunda synas, än att beslutet om dessa exemplars hitsändande från England, är en fortsättning af den lust att skada vårt Swenska Bibelsällskap, som yttrat sig genom indragningen af det understödd, med löftet om hwilket stiftelsen af vårt Swenska Bibelsällskap först framkallades.

Skulle detta beslut wara framkalladt af den åsigten, att vårt Bibelsällskap — som likwäl sedan sin stiftelse redan frambragt 155,100 Exemplar af Nya Testamentet — och wi i allmänhet icke skulle mågta att af egna krafter, förse oss med tillfreds ställelsen af vårt behof utaf denna gudomliga Bok, så måste säkerligen hwarje Patriot deri se ett utbrott af Engelsk inbitthet, för vår nationalkänsla, i flere affeenden, högst förnärmande. Wisja utländningarne icke längre lemna oss ett understödd, som wi aldrig utbedt oss och det wi affagt oss, så snart för dess åtnjutande såstades willkor, som det icke öfwerensstämmde med våra nationalåsigter att uppfylla, så afhållte de sig derjemte ifrån allt direct ingripande i vår egen inhemska verksamhet, den samma till men och förfång. Wi förstå således icke bättre, än att Committén kanste handlat aldra åndamåtsenliga om den afbjit så wäl hitsändningen af de 500 Exemplar af Nya Testamentet på Swenska som företaget af den upplaga i fickformat af det samma, som Brittiska Sällskapets skrifwelse omförmåler. Så mycket mera, som i fall icke de Engelska Typographierna hafwa en större skicklighet att trycka Swenska, än de Danska, Tyska och Franska, det är att befara, att denna Engelska upplaga skall blifwa så full af tryckfel, att exemplaren af den mera skall förwilla än bereda uppbyggelse.

A f u s t i k.

Den galne.

En jungfru helt ensam jag såg under natten
 I skogarne wandra med anlet af snö,
 Jag såg henne silfwer i dalarne strö,
 Jag såg henne oswan på flodernas watten
 Som sjöblisja gunga än upp och än ned.
 Jag såg henne dansa på dimbehöjd hed.

En bar hon ett guldband fring skimrande panna,
 En bar hon af wägiga spjar en frans,
 En stod hon der ohöjd i bländande glans,
 En låtsä hon nalkas, än låtsä hon stanna;
 Men stunda jag efter, att så henne fatt,
 Strax gömde hon sig uti skogarnes natt.

Då tänkte jag: aldrig, nej aldrig till skogen
 I stjernströdda midnatten mera jag går.
 Den flyktiga jungfrun mitt hjerta försmår,
 Helt säkert hon är med en annan förtrogen.
 Med honom hon wandrar på skumbetäckt stig.
 Blott gåkande narrspel hon drifwer med mig.

Snart också den trofösa tårnan jag glömde;
 Ej mera mitt öga åt björkskogen såg;
 Då hände det sig, när om natten jag låg
 På bädden i sömnen, jag om henne drömde,
 Jag uppslog mitt öga ur tårarnes flod,
 På golfwet den snöhwita framför mig stod.

Hon såg med en trånande blick på mig neder.
 Hon smög sig till bädden. I hjertat det klak.
 Jag kunde ej mer blott hwisfa ett ack;
 En rysning for genom de darrande leder.
 Hwad will du mig grymma din hand är så kall,
 Din blod är som is och ditt bröst som kristall.

Jag kommer att lindra din namnlösa smärta.
 Jag länge dig älskat, och sökt efter dig.
 Nu närmre och närmre hon nalkades mig,
 Hon tryckte sitt bröst till mitt stälswande hjerta,
 En silfwerblank kyss från des mänläppar flög,
 Den kyssen all blodet från kinderna sög.

Med fasa jag uppspratt. Då war hon försvunnen.
 Jag sprang fram till fenstret och boppnade det.
 Då stod hon på skimrande ången och gråt
 I rosornes wäf, utaf wärguden spunnen.
 Men nära i dungen en näktergal slog.
 Då såg hon upp till mig så himmelskt och log.

Men från denna stunden jag blef så förworrad
 Att hwar gång som månen har upptändt sitt ny,
 Af skimrande strålar i midnattens sky,
 Ur bädden jag hastar — i skogen förirrad
 Jag wandrar och ropar min snöhwita wän.
 Men aldrig, ack! aldrig hon syns mer igen.

Stockholm,
 Elméns & Granbergs Tryckeri.

R o m e t t e n.

N:o 54.

Lördagen den 7 Juli 1827.

Bref till Julia.

III.

Bästa Julia!

Då nu hela två år äro förlidna, sedan allmänheten emottog Första Delen af Swea Rikes Håfder, må du väl rättvisligen finna det besynnerligt, att ännu ingen offentlig röst hört sig till bedömande af detta wigtiga verk, eller till att hembiträda Hr Geijer den tack, som hvarje Swensk bbr känna sig skyldig för denna gåfwa. Med skäl frågar du om ibland oss finnes för Historien och dess wigt, såsom medel till en sjelfständigt nationalbildning, alldeles utdött, emedan, som det tyckes, man med sådan ligkiltighet emottagit detta löfte om fullständig af den huswudsakligaste bristen i vår litteratur.

Till ursäkt och förklaring af denna tystnad skulle wisserligen kunna erinras, att till en grundlig och omfattande granskning af ett verk, sådant som detta närvarande, erfordras nästan samma widsträckt och mödosamma förberedelse, som till det sammanskrifvande. Huru många tror du då att kunna finna bland oss, som äro i stånd till att företaga en sådan pröfning.

De antedningar du förslagewis uppgifwer till denna tystnad, kan jag deremot icke finna giltiga. Du tror neml. att denna Del af Sweriges Håfder så kallt blifwit emottagen, dels derföre att den icke meddelar annat än kritik öfwer vår Historias källor, men sjelf ingen Historia; dels att den icke innehåller något nytt, eller annat än hwad man huswudsakligen, från andra håll, wiste förut. Det skulle werkligen göra mig ondt, om dessa åsigter

framtedde orsakerne till det ringa deltagande, som nationen tyckes wisa för ett måsterligt verk.

Weta så wi — säger du — att Saxos berättelser icke äro att lita på, att Ynglinga-Sagan icke innehåller någon säker Historia o. s. w.; men, det hwad man helst önskar, en med Hr Geijers förträffliga stil utförd mätning af Odens och hans söners bedrifter, under det de grundlade Swea wälde, söker man här förgäfwes. Det är sannt! men i stället finner du en fullkomligen evident framställning, att en sådan mätning omöjligt historiskt kan gifwas. Och är detta icke winning nog?

Säkra data för vårt folks öden under Hedensdomen finna wi ingenstädes. Väl flere dunkla eskoslika minnen från forna dagar, strödda poetiska fragmenter ur en urgammal Hjelte-Sång, och tusentals gisningar och sig inbördes motsägande förslagsmeningar om huru här fordom varit. Den häfdateknare, som icke will berättat annat än hwad han werkligen wet, har således intet annat att berättat om, än dessa vår gamla Historias källor, hwarifrån och huru de upprunnit, och att leda oss att urskilja en skymt af den wisshet, som beräs än klara, än grumlige wägor ödlja. Och detta har Hr Geijer — det lärer du icke wisja neta — utfört med måstarhand.

Desutom gifwes det ett oförgängeligt, för alla synbart, fast endast med dunkla Runor skrifwet monument af vår nations forna öden, neml. sjelfwa det land wi bebo. Detta monument har Hr Geijer icke lemnat derhån, utan med lika skarpt siarblick, som med högh anda löst alla de gåtor dess ofsta willande inskrifter innehålla, och blott den motsägelse mellan kraftyttring och hwila, mellan listig

het och fröghet, som visar sig i den nordiska naturen, ända till dess uppenbarelser hos det nordiska folket: "en motsägelse — ytrar han sig — som dock mildras och öfvervinnes genom ett naturligen allvarligt och genomträngande förstånd, en djup, men, liksom tankkraften, helst inom sig sluten känsla, framför allt, genom ett sinne som är mågtigt af stora uppoffringar, i afgörande ögonblick aldrig känner fruktan och lått höjer sig öfver det förgängliga. Denna tapperhet, i ordets bästa bemärkelse, har varit vårt folks ädlaste ärfvedel, är den gedigna metall i själen, hwilken ur olyckornas slipning alltid framgått lika hvar och ren." Och härmed har han uttalat det resultat, som måste erbjuda sig oss efter framställningen af hvad vårt folk gjort och lidit under alla perioderna af dess historiska lif. När detta icke mer kan wara resultatet, då stundar den dag, som hvarje folks store män i stunderna af deras mest lysande bragder anat, och den Trojanska Hjelten så hönt uttalat:

"Wäl jag det wet och känner det djupt i hjerta och sinne:

En gång warder den dag, då det heliga Ilion faller
Och Priamos och det folk, som lyder hans wörda
de spira."

Hwad åter det angår, att denna Del af Sweriges Häfder icke innehåller något nytt, så beder jag dig besinna, om det ej wore den största förebräelse man kunde göra en Historia, att den berättade nytt. Det är endast Dikten, som alltid är ny; verkligheten är åter så gammal som tiden. Allt derföre skulle det vara ett ganska elakt tecken, om en flere sekler igenom leswande nation och stat, skulle så söga bekymrat sig om sin Historia, att den, i våra dagar, skulle kunna få erfara några alldeles hittills oerhörda saker om sina föregående öden.

I berättade nyheter ligger således wiserligen icke Hr Geijers förtjenst, men i att med ljus ordning uppställa och disponera alla de förekommande ämnen, så att de gemensamt undersökta hwarandra till att, efter fulländade betraktelser af det hela, grunda i läsarens sinne det omdömet: Detta är då wist och afgjort om dessa gamla tiders förhållanden! och så att de jemt underhålla intresset för att en gång komma till detta slutomdöme.

I detta falllet synes mig Hr Geijer wara förträfflig. Äfwen hans stil, hwilken så warmt talar

till hvarje tänkande läsare, utmärker sig af klassisk gedigenhet, jemn utbildning och manlig kraft, utan dock att någon rhetorisk beräkning eller granntät röjer sig eller framstympar. Äfwen är den under sin enkla och rena ton, fullkomligen originell eller Hr Geijers egen, så att den icke förråder något, alltid i grunden såfångt bemsdande, att härman någon äldre berömd Häfdateknarens stil. Ett fel, för hwilket sjetwa Johannes von Müller icke är alldeles fri.

Du må allt derföre, bästa Julia! utföra din föresats, att på din ort och bland dina bekanta, blifwa denna Häfdeboks prestinna, förkunna de ära och uppmanande till att med den göra en närmare och så innerlig bekantskap, som måste råda mellan menniskan och det uppenbarade gudomliga. Du kan wara säker att du dermed icke utbreder en rå, innes hållsids och endast widsteplig Fetishismus.

L. S.

Förklaring

wid Herr Gulbrands, i Nr:is 53—56
af Tidningen Skämt och Uwar
införda påminnelser.

(Fortf. fr. Nr:o 53.)

Författaren medgifwer att jag haft rätt i min anmärkning om mistaget i att påstå det menniskans kunskap börjar med enkla föreställningar, för att fortskrida till sammansatta, men tadlar mig att jag icke gifwit tillbörlig agt på, att han äfwen användt ordet concreta, såsom liktydiga med de förra och abstracta med de sednare. Jag kan dock icke erinra mig annat, än att jag verkligen anmärkte, att ingen concret föreställning är eller kan vara enkel, och i närwarande fall wet jag verkligen icke hvad Hr Gulbrand vill att jag mer skall göra. — "Att, innan jag kan abstrahera, måste något finnas att abstrahera, och något hwarifrån jag abstraherar," är wiserligen ganska klart; men ganska gifwet är det äfwen, å andra sidan, att utan att jag har begrepp om ett föremål, har jag af det ingen bestämning och således derom ingen kunskap, samt att utan abstraction sås inga begrepp. Med blotta föreställningsförmågan, om wi ej liktidigt med den hade en förmåga att abstrahera, wore wi söga besjenta. Agtgifwelsen på ett barns utveckling öfvertygar oss